Appendix

Een nieuw ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie

adviseurs voor
organisatie en beleid
van de Bunt
buitenveldertselaan 158
1081 ab amsterdam
telefoon 020 - 6421134

van de Bunt adviseurs voor organisatie en beleid

Appendix

Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie

Amsterdam, 20 november 1992

drs. F.A.M. van Pinxteren
dr. V.P. Kouwenhoven
Lies M.A. Boelrijk

Inhoud

1. **INLEIDING** 2

2. **INHOUDELIJKE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN REACTIES VAN DE ORGANISATIES**
   - 2.1 Algemene reacties 3
   - 2.2 Haagse Faciliteit 3
   - 2.3 Provinciale coördinator NME 4
   - 2.4 Informatie- en documentatiefunctie 4

3. **SAMENVATTING SCHRIFTELIJKE REACTIES**
   - 3.1 Landelijk Steunpunt Natuur- en Milieu-Educatie 6
   - 3.2 Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee 6
   - 3.3 Stichting Milieuboek 6
   - 3.4 Stichting Milieu Educatie 7
   - 3.5 Stichting Natuur en Milieu 7
   - 3.6 Stichting Veldwerk 8
   - 3.7 Vereniging tegen Milieubederf in en om het Nieuwe Waterweggebied 8
   - 3.8 De Vlinderstichting 8

Bijlagen

1. Verslag bijeenkomst aangesloten LSNME-organisaties d.d. 28 oktober 1992
2. Schriftelijke reacties organisaties
3. Samenwerkingsovereenkomst IVN-VMD inzake informatie en documentatie omtrent natuur en milieu(educatie)

1. INLEIDING

Het rapport "Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie" is op 21 oktober 1992 uitgebracht als produkt van de zogenaamde Perspectiefgroep[1], aangevuld met een advies van Van de Bunt, adviseurs voor organisatie en beleid, inzake de uitwerking van de informatie- en documentatiefunctie.

Het rapport is toegelicht op 28 oktober 1992 aan de bij het LSNME aangesloten organisaties. Van deze bijeenkomst is verslag gemaakt. De aanwezigen zijn in de gelegenheid gesteld het concept-verslag te becommentariëren. Het definitieve verslag is opgenomen in bijlage 1 van deze appendix.

Naast de reacties op het rapport tijdens de bijeenkomst is door een aantal organisaties schriftelijk gereageerd. Ontvangen zijn de standpunten van LSNME, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Stichting Milieuboek, Stichting Milieu Educatie, Stichting Natuur en Milieu, Stichting Veldwerk, Vereniging tegen Milieubederf in en om het Nieuwe Waterweggebied en De Vlinderstichting. De schriftelijke reacties zijn integraal in bijlage 2 van deze appendix gevoegd.

Een groot deel van de inhoudelijke reacties richt zich op de informatie- en documentatiefunctie. In het rapport is voorgesteld om IVN en VMD de functie in nauwe samenwerking te laten vervullen. IVN en VMD hebben de afgelopen weken gezamenlijk, na tussentijds overleg met het Ministerie van VROM en Van de Bunt, een voorstel voor een samenwerkingsovereenkomst IVN-VMD inzake de informatie- en documentatie omtrent natuur- en milieu(educatie) geformuleerd. Dit voorstel is in bijlage 3 opgenomen.

In deze appendix wordt in hoofdstuk 2 een inhoudelijk commentaar geleverd op de binnengekomen schriftelijke en mondelinge reacties. In hoofdstuk 3 zijn de schriftelijke reacties puntsgewijs samengevat.

---

[1] zie samenstelling in bijlage 2 van het rapport

2. INHOUDELIJKE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN REACTIES VAN DE ORGANISATIES

De binnengekomen reacties, samengevat in hoofdstuk 3, gaan in op de door de Perspectiefgroep en Van de Bunt geformuleerde voorstellen inzake de samenwerkingsfilosofie, de Haagse Faciliteit, de provinciale coördinator NME en de bibliotheek- en documentatiefunctie. In dit hoofdstuk geven wij ons commentaar per functie.

2.1 Algemene reacties

Context van de samenwerking
In algemene zin is gereageerd op samenwerkingsbereidheid van NM(E)-organisaties en de context van de ondersteuningsstructuur ten opzichte van het kaderplan NME. Wat dat laatste betreft onderschrijven wij het belang om in 1993 aansluiting te zoeken bij de ontwikkelingen op het gebied van NME in het onderwijs. Binnen de nu voorgestelde ondersteuningsstructuur NME zien wij ruime mogelijkheden om aan te sluiten op deze ontwikkelingen, zowel beleidsmatig (vanuit NM-organisaties en de Haagse Faciliteit), beheersmatig (vanuit het management van de natuur- en milieu-organisaties) als operationeel (via het educatief werkersoverleg).

Aansluitingsmogelijkheden van kleinere organisaties
Kleinere organisaties kunnen aansluiting vinden binnen ondersteuningsstructuur NME door:
- het doen van een beroep op de lokale en regionale NME-centra, de provinciale konsulenten en provinciale milieufederaties
- het actief participeren in het educatief werkersoverleg;
- het zonodig een beroep doen op de landelijke organisaties c.q. de Haagse Faciliteit voor wat betreft het tijdig verkrijgen van inzicht in politiek relevante NME-ontwikkelingen;
- gebruik te maken van het nieuw op te starten samenwerkingsverband IVN-VMD op het terrein van educatieve informatie- en documentatievoorziening;
- zitting te nemen in zogenaamde veldtoetsingscommissies (VTC), waarin de effectiviteit van de verschillende facilitaire functies en voorzieningen ten behoeve van de gebruikers kan worden beoordeeld.

2.2 Haagse Faciliteit

De reacties op de Haagse Faciliteit kenmerken zich, naast een instemming met de komst van de faciliteit, op de bereikbaarheid van de faciliteit ten aanzien van het gehele werkveld en de zorg voor de uitbouw van NME.

Bereikbaarheid ten aanzien van gehele werkveld
De Haagse Faciliteit is bedoeld als 'liaison' of verbindigspunt tussen de Haagse politiek en de natuur en milieusector. Het belang van de Haagse politiek betreft in het bijzonder de grote natuur en milieu-organisaties. Tevens zal de aansluiting met de provinciale lobby-activiteiten op het gebied van natuur en milieu tot stand moeten worden gebracht. De koppeling c.q. het aansluiten van de Faciliteit op het werk van de kleinere NM(E)-organisatie is een aandachtspunt voor de VTC.

Uitbouw NME
De uitbouw NME is inhoudelijk een taak, die binnen de grote landelijke en provinciale natuur- en milieu-organisaties gestalte moet krijgen.
De Haagse Faciliteit vervult hierin een signaalfunctie mede in relatie tot ontwikkelingen binnen andere departementen.

2.3 De provinciale coördinator NME

De opmerkingen aangaande de provinciale coördinator richten zich in het bijzonder op:
- de positie van de coördinator in het veld;
- de opzet en organisatie van het educatief werkersoverleg;
- betrokkenheid van de kleinere organisaties.

Positie van de provinciale coördinator NME in het veld
De provinciale coördinator NME functioneert vanuit de Stichting Natuur en Milieu nevengeschikt ten opzichte van de provinciale coördinator konsulenten NME en de educatief coördinator VMD.
Vanuit zijn functioneren behartigt de provinciale coördinator NME primair de belangen van de provinciale federaties. Hij draagt zorg voor een geregelde en tijdige afstemming van zijn werkzaamheden met de overige (provinciale) coördinatoren bij IVN en VMD.

Opzet en organisatie van het educatief werkersoverleg
De provinciale coördinator NME wordt onder andere verantwoordelijk voor de organisatie en afstemming van het educatief werkersoverleg, de beoogde opvolger van het landelijk educatief overleg LEO. Op die manier blijven de kennis- en ervaringsuitwisseling NME, alsmede de deskundigheidsbevordering van NME gewaarborgd.

Betrokkenheid van nieuwe organisaties bij het overleg
De betrokkenheid van de kleinere organisaties krijgt gestalte door deelname van de educatieve werkers aan het educatief werkersoverleg. Daarnaast kunnen kleinere organisaties gebruik maken van de bestaande infrastructuren op lokaal, regionaal en provinciaal niveau.

2.4 Informatie- en documentatiefunctie NME

De voorstellen voor deze functie hebben de meeste reacties opgeroepen. Deze reacties richten zich vooral op de voorgestelde verdeling van de functie over IVN en VMD. Tevens wordt de vrees uitgesproken dat beide organisaties niet voldoende tot samenwerking in staat zijn.

Typering van de samenwerking IVN en VMD
Vertrekpunt in de uitwerking is het behoud van de informatie- en documentatiefunctie, zoals die door het LSNME is uitgeoefend.

Tijdens de uitwerking is het belang van c.q. de noodzaak tot samenwerking en een gemeenschappelijk optreden van IVN en VMD benadrukt. Dit krijgt gestalte in de in

bijlage 3 voorgestelde samenwerkingsovereenkomst tussen beide partijen op het gebied van informatie- en documentatie.

Het samenwerkingsverband zal zich duidelijk als gezamenlijk informatie- en documentatiecentrum moeten profileren met name naar secundaire doelgroepen, waarbij inhoudelijke aanspreekpunten, afhankelijk van het onderwerp, verschillend kunnen zijn. Binnen het samenwerkingsverband moet duidelijk zijn welke taakverdeling wordt aangehouden met betrekking tot de collectievorming, documentatiewerkzaamheden e.d.

Binnen het gemeenschappelijk op te zetten samenwerkingsverband komen ook de verschillende benaderingen van NME tot uitdrukking:
- NME als educatief middel, op basis van leerwensen, min of meer los van andere directe beleidsmiddelen (accent IVN);
- NME als één van de instrumenten van beleid (accent VMD).

Aangezien beide organisaties beschikken over een eigen informatie- en documentatievoorziening (respectievelijk het Hugo de Vriescentrum en Midoc) zal een on-line verbinding tussen beide centra tot stand gebracht moeten worden. Hiermede wordt de inhoudelijk verwijzing naar elkaar toe versterkt en worden mogelijke doublures voorkomen.

In de samenwerkingsovereenkomst zijn enkele operationele activiteiten opgesomd, waarmee het samenwerkingsverband in 1993 daadwerkelijk van start kan gaan. Belangrijk in dit verband zijn:
- het onderling afstemmen en toegankelijk maken van de NME-collectie voor de doelgroepen;
- het uitgeven van een periodiek als follow-up van de Nieuwsbrief en de INDEX:
- het tot stand brengen van en on-line verbinding tussen de NME-bestanden van IVN en VMD;
- het regelen van de distributie.

Voorwaarden voor het functioneren van het samenwerkingsverband zijn:
- optimaal inspelen op de informatiebehoeften in het veld (onder andere te realiseren via management van het samenwerkingsverband en de VTC);
- benadrukken van de gezamenlijkheid van het initiatief door bestuur en management van IVN en VMD;
- ondersteuning van samenwerkingsverband door het Ministerie van VROM.

3. SAMENVATTING SCHRIFTELIJKE REACTIES

De integrale reacties zijn opgenomen in bijlage 2 van deze appendix.

3.1 Landelijke Steunpunt Natuur- en Milieu-Educatie

Algemeen
. verdeling formatieplaatsen sluit niet aan bij praktische mogelijkheden voor herplaatsing;
. voorlopige oplossingen ten aanzien informatie- en documentatiecentrum duidt op onvermogen van NME-organisaties om samen te werken.

Haagse Faciliteit
. voorziet alleen in behoefte grote landelijke organisaties;
. vraagtekens in hoeverre faciliteit beschikbaar is voor het hele werkveld;
. is geen versterking van NME-gerichte voorziening.

Provinciale Coördinator NME
. groter accent leggen op uitbouw van NME op provinciaal niveau;
. verantwoordelijk maken voor organiseren educatieve werkers overleg.

Informatie- en documentatiefunctie
. deskundigheidsbevordering geïntegreerd in deze functie, echter nauwelijks uitgewerkt
. versterking NME niet gediend met gescheiden onderbrengen;
. optie leidt tot verdere versnippering in plaats van versterking input, output en groter bereik doelgroepen;
. niet alleen SME de aangewezen voortrekkers organisatie centraal kenniscentrum;
. voorstel om beslissing uit te stellen en huidige LSNME-documentatie en informatiecentrum tijdelijk te laten voortbestaan.

3.2 Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee

Informatie- en documentatiefunctie
. scheiding levert niet een efficiënt, toegankelijk en vooral duidelijk systeem, iets waar de aanwezige organisaties het over eens zijn;
. voor buitenstaander moeilijk om snel indruk te krijgen van beide visies;
. creëren samenwerkingsstructuur tussen twee organisaties die niet 'bevriend' moeizaam;
. voorkeur voor IVN.

3.3 Stichting Milieuboek

Informatie- en documentatiefunctie
. beheer- en vraagbaakfunctie moet bij één instelling worden ondergebracht, opsplitsing leidt tot onduidelijkheid bij gebruikers;
. opsplitsing komt niet tegemoet aan de wens om één centraal informatie- en documentatiepunt dat kwalitatief de expertise op gebied van NME kan behouden en versterken;

. 06-scriptielijn moet worden ondergebracht in de nieuwe opzet van de vraagbaakfunctie;
. bij doorgang optie IVN/VMD Milieuboek bereid om distributie van materialen te verzorgen (dan wel duidelijkheid vanuit VROM over formatieplaatsen);
. optie van Milieuboek: vraagbaak- en distributie gekoppeld ondergebracht bij Milieuboek; documentatiebeheer door IVN. 06-scriptielijn hierbij onderbrengen.

3.4 Stichting Milieu Educatie

Algemeen
. aanbevelingen uit het rapport goede aanzet voor de verdere ontwikkeling van het NME-werkveld;
. toevoegen aan de aanbevelingen de aandacht voor het verder professionaliseren van de actoren in het veld (mede gelet op verdere decentralisatie, specialisatie en sociale regulering).

3.5 Stichting Natuur en Milieu

Algemeen
. delen analyse en vertrekpunten rapport alsmede de voorstellen voor de (be)sturingsstructuur van de samenwerkingsactiviteiten.
. geen plaats voor oud-LSNME-medewerkers die SNM als niet loyaal beschouwt.

Haagse Faciliteit
. voorstel akkoord;
. voorgestelde structuur is goede waarborg voor een evenwichtige service naar de gehele markt van milieu-organisaties, de politiek en haar omgeving (inclusief de media);
. educatie als werkveld nadrukkelijk onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden, die behalve door de actualiteit bepaald worden door de mix van kwaliteiten en specialisaties van verschillende organisaties.

Provinciale Coördinator NME
. constateren behoefte aan facilitator, die voor inhoudelijke, procedurele en strategische verbindingen zorgt tussen milieufederaties en netwerken van andere landelijke en provinciale organisaties;
. provinciale coördinator NME onderdak bieden bij SNM is meest effectief, omdat dan in een vroeg stadium koppeling interne besluitvorming SNM met provinciale niveau mogelijk is; daarnaast heeft de coördinator toegang tot de kennis die bij SNM aanwezig is;
. essentieel is dat in de structuur de klantgerichtheid t.a.v. milieufederaties gewaarborgd moet zijn.

Informatie- en documentatiefunctie
. voorstel is zeer pragmatisch, maar gegeven de omstandigheden zeker niet slecht;
. voorstel houdt de blik open voor de toekomst, zonder weg te gooien wat er nu aan kennis en materialen is opgebouwd.

3.6 Stichting Veldwerk

Algemeen
. de subsidie die het LSNME jaarlijks ontving moet ter beschikking blijven van educatie.

Haagse Faciliteit
. educatieve component dreigt ondergeschikt te worden;
. stelt voor een duidelijk toetsbaar criterium te ontwikkelen, waardoor de medewerker van de faciliteit gestimuleerd wordt "ontwikkelingen in en mogelijkheden voor educatie met de nodige creativiteit tegemoet te treden".

Provinciale Coördinator NME
. onduidelijk is of de coördinator voor de federaties in het algemeen wordt aangesteld of specifiek voor NME;
. alternatieve uitwerking: verplichte dwarsverbindingen tussen coördinator PMF en Provinciale Milieucoördinator alsmede tussen Provinciale Milieufederaties, Provinciale Milieu Konsulenten en lokale en regionale milieugroepen.

Informatie- en documentatiefunctie
. voorstel voor verdeling over IVN en VMD (twee organisaties die elkaar niet lijken te verstaan) onduidelijk en nauwelijks te operationaliseren;
. nader onderzoek overbodig: er is tenslotte een organisatie die op het gebied van documentatie en informatie haar sporen heeft verdiend en landelijke bekendheid geniet.

3.7 Vereniging tegen Milieubederf in en om het Nieuwe-Waterweggebied (VTM)

De VTM laat in haar reactie ten aanzien van alle drie de functie duidelijk doorklinken zich grote zorgen te maken over de mogelijkheden voor klein(er)e gebruik te maken van de nieuwe ondersteuningsstructuur. Zij vraagt zich onder meer af
. hoe kleine organisaties op de hoogte worden gehouden van het Haagse beleid en activiteiten en ontwikkelen daaromtrent;
. op welke wijze kleine organisaties betrokken worden bij overlegsituaties op landelijk en provinciaal niveau (die nu gestalte krijgt in de Provinciale coördinator NME);
. op welke wijze organisaties die niet bij IVN of VMD zijn aangesloten gebruiken kunnen maken van de informatie- en documentatiefunctie; zij dreigen door een onmogelijk compromis tussen wal en schip te vallen.

3.8 De Vlinderstichting

Algemeen
. aansluiting op de activiteiten vanuit de kaderplannen NME noodzakelijk.

Provinciale Coördinator NME
. één van de hoofdtaken moet zijn in stand houden of opzetten van educatieve werkersoverleg (LEO);
. nadruk van coördinator op NME;

. logischer om aansluiting te zoeken bij reeds bestaande netwerken (provinciale konsulentschappen).

Informatie- en documentatiefunctie

. tegen verdeling van de activiteit over twee plaatsen;
. kostbaar onderzoek naar opzet centrale voorziening niet nodig, nu alle organisaties min of meer hetzelfde standpunt innemen;
. duidelijke keuze bespaart achterstand van 3 tot 5 jaar.

Bijlage(n)

Bijlage 1

VERSLAG BIJEENKOMST AANGESLOTEN LSNME-ORGANISATIES
D.D. 28 OKTOBER 1992, HOOG BRABANT RESTAURANTS UTRECHT

Aanwezig
Mevrouw T. Appelman, Milieukwartet
H. Boerma, Bestuur LSNME
Mevrouw J.J. van de Brake, LSNME
A. Brouwer, Stichting Natuur en Milieu
Mevrouw I. Bruijns, Milieukompas
N. van Brussel, Zuidhollandse Milieufederatie
M. Daems, Stichting Milieu-educatie
G.P. van Dijk, Milieufederatie Groningen
F. Fokkert, werkgroep Schoolbiologen
J. van Ginkel, Stichting Veldwerk Nederland
F. Hesselink, Stichting Milieu-educatie
G. Jutten, IVN
H.J. Kievit, Vlinderstichting
Mevrouw M. Kranendonk, Landelijk Milieu Overleg
A. Liebrand, Waddenvereniging
R. Maarschall, Konsulentschap NME Noord-Holland
C. Maas Geesteranus, IKC-NBLF
Mevrouw S. van der Molen, Stichting Nederlandse Plantentuinen
Mevrouw Nip-van de Voort, TRIO milieufederaties
N. Papineau Salm, Stichtse Milieufederatie
Mevrouw W. Scheper, Bestuur LSNME
Mevrouw M. Schuringa, Stichting Milieuboek
V. Vintges, Vereniging Milieu Defensie
M. Wiersma, Konsulentschap NME Zeeland
A. Bannies, Wereld Natuur Fonds

drs. G. Burger, Ministerie van VROM
dr. V.P. Kouwenhoven, Van de Bunt
drs. F.A.M. van Pinxteren, Van de Bunt, voorzitter
Lies M.A. Boelrijk, Van de Bunt, notulist

Afwezig met kennisgeving
H. Bemelmans, Milieufederatie Limburg
J.F. Bonjer, Vogelbescherming
N. Jansen, Bestuur LSNME
C. van de Meijden, Kasteel Groeneveld
H. Pentenga, Konsulentschap NME Groningen
Mevrouw A.D. Ruwhof, Natuur en Milieu Overijssel
Mevrouw B. Wijffels, Stichting Reinwater
Mevrouw A. Woudstra, Waddenvereniging
H. van Zonneveld, Bestuur LSNME

1. **WELKOM EN OPENING**

De voorzitter heet de aanwezigen welkom op de bijeenkomst, die als doel heeft het rapport van de perspectiefgroep NME, getiteld "Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie", toe te lichten en de voorstellen te bespreken met de aangesloten organisaties.

Het is rapport is voortgekomen uit een eerder besluit van het Ministerie van VROM/ Directoraat-Generaal Milieubeheer. Dit besluit behelsde het opzeggen van de exploitatiesubsidie voor het LSNME met ingang van 1 januari 1993. Aan dit besluit lag ten grondslag een eerdere door Van de Bunt uitgevoerd onderzoek naar draagvlak en perspectief van het Landelijk Steunpunt Natuur en Milieu-Educatie. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn

- dat er binnen het veld onvoldoende draagvlak voor het Steunpunt bestaat;
- dat er een drietal functies zijn, waar zeker wel behoefte aan bestaat, te weten
  - externe beleidsontwikkeling;
  - coördinatie en netwerkvorming;
  - informatie en documentatie.

In een vervolgopdracht is Van de Bunt gevraagd deze drie functies vorm te geven (perspectieftraject). De voorstellen hieromtrent zijn het onderwerp van de bijeenkomst van vanochtend. Aangetekend moet worden dat het voorliggende rapport en de daarin opgenomen voorstellen onder verantwoordelijkheid van de onderzoekers tot stand gekomen zijn.

Een traject dat hieraan parallel loopt is het zorgdragen voor de afbouw van de LSNME-organisatie in overleg met het LSNME-bestuur. Het afbouwtraject heeft een aantal produkten opgeleverd, namelijk een draaiboek, een plan van aanpak hoe de verschillende activiteiten zijn vorm te geven, een sociaal plan, waarin met de AbvaKabo en het bestuur van het LSNME afspraken zijn gemaakt over de herplaatsing van LSNME-medewerkers en rechten en plichten die zij daarbij hebben, en een herplaatsingsplan, dat door het bestuur van het LSNME opgesteld gaat worden na besluitvorming door VROM over de ondersteuningsstructuur NME.

2. **TOELICHTING OP HET RAPPORT**

De voorzitter licht aan de hand van enkele sheets het rapport toe. In dit verslag wordt volstaan met een puntsgewijze opsomming van de onderwerpen. Indien opmerkingen gemaakt worden, die een aanvulling vormen op het rapport zijn deze hieronder opgenomen. Achtereenvolgens behandelt de voorzitter de volgende onderwerpen:

a. de opdracht van VROM/DGM aan Van de Bunt;
b. besturing en samenwerkingsfilosofie;
c. Haagse Faciliteit Natuur & Milieu (externe beleidsontwikkeling);
d. coördinatie en netwerkvorming;
e. documentatie en informatievoorziening NME;
f. formatieplaatsen na 1 januari 1993;
g. verdere aanpak.

ad d.

Hierbij komt het educatie werkers overleg ter sprake (voorheen het LEO).

In aanvulling op de taken zoals in het rapport beschreven, heeft de provinciale coördinator NME, vanuit SNM gepositioneerd, de taak om mede zorg te dragen voor het educatie werkers overleg. In dit overleg komen bijeen de werkers van landelijke NME-organisatie, de provinciale federaties en de gemeentelijke organisaties/NME centra. Hierin komt tevens een stuk deskundigheidsbevordering tot stand, een van de elementen in de ondersteuningsstructuur, die op deze manier behouden blijft.

ad e.
De voorzitter geeft aan dat wat betreft de documentatie- en informatiefunctie geen consensus is bereikt binnen de perspectiefgroep. Twee discussiepunten worden duidelijk tussen de drie optanten (IVN, SME en VMD). De onderzoekers hebben geconstateerd dat deze verschillen zowel te maken hebben met eigen positiebepaling, als ook met ontwikkelingen in het veld, die nog niet uitgekristalliseerd zijn.

Gezien de randvoorwaarden (waarborging van documentatie en informatiefunctie na 1 januari 1993) hebben de onderzoekers, onder eigen verantwoordelijkheid, twee oplossingsrichtingen aangegeven, waarbij onderscheid is gemaakt tussen lange termijn ontwikkeling (2-3 jaar) en korte termijn oplossing.

ad g.
De voorzitter zegt toe de aanwezigen het concept-verslag van deze bijeenkomst binnen één week te doen toekomen. Er is gelegenheid om op- en aanmerkingen op het verslag eveneens binnen een week (vóór 13 november a.s.) kenbaar te maken.

De reacties op het rapport kunnen (onafhankelijk van het verslag) schriftelijk ***tot uiterlijk 13 november a.s.*** rechtstreeks bij de heer drs. G. Burger, afdeling Maatschappij en Gedrag, Directie Bestuurszaken, Directoraat-Generaal Milieubeheer van het Ministerie van VROM worden ingediend.

3. REACTIES VAN DE ORGANISATIES OP DE VOORSTELLEN

J. van Ginkel, Stichting Veldwerk Nederland
De hoofdlijnen van het commentaar van de heer Van Ginkel laten zich als volgt samenvatten:
- De f 750.000,- subsidie, die het LSNME jaarlijks ontving, moet ter beschikking blijven van de educatie.
- De educatieve component dreigt in de Haagse faciliteit ondergeschikt te worden aan het totale gebeuren op gebied van natuur en milieu of in ieder geval te beperkte aandacht te krijgen; om dit te voorkomen stelt de heer Van Ginkel voor om een duidelijk toetsbaar criterium voor de Haagse Faciliteit te ontwikkelen, waardoor de medewerker van de faciliteit gestimuleerd wordt "ontwikkelingen in en de mogelijkheden voor de educatie met de nodige creativiteit tegemoet te treden". De heer Van Ginkel denkt hierbij aan 0,1 formatieplaats.
- Onduidelijkheid omtrent de instelling van provinciale coördinator NME; komt er een coördinator voor de federaties in het algemeen of wordt een coördinator specifiek voor natuur- en milieu-educatie aangesteld? De heer Van Ginkel is van mening dat wanneer het gaat om een 'algemene coördinator' het daarvoor benodigde geld niet uit de educatiepot moet komen (aangezien een aantal federaties naar zijn mening niet expliciet te kennen hebben gegeven de educatie

als kerntaak te zien). Zou de coördinator zich specifiek richten op educatie, dan moet men zich afvragen, zo vindt de heer Van Ginkel, in hoeverre er geen zinloze overlap zal ontstaan met het werk van de provinciale konsulenten NME.
- Voor de coördinatie- en netwerkfunctie stelt de heer Van Ginkel, uitgaande van het schema op blz. 20 van het rapport, een alternatieve uitwerking voor: verplichte dwarsverbindingen tussen coördinator PMF en Provinciale Milieucoördinator (tweede niveau) alsmede tussen de Provinciale Milieufederaties, Provinciale Milieu Konsulenten en lokale en regionale milieugroepen. Uitvoerende taken op terrein van milieu kunnen dan komen te liggen bij de provinciale milieukonsulenten, die op hun beurt de provinciale federaties kennis en kunde ter beschikking stellen voor het educatief uitwerken van een bepaald thema.
- Onbegrip over voorstellen omtrent de documentatie- en informatiefunctie NME. De heer Van Ginkel heeft de indrukt dat de discussie in de perspectiefgroep geconcentreerd is geweest op het verdelen van de 'buit' in plaats van het garanderen van de toekomst van deze functies. De voorstellen voor verdeling van de documentatie- en informatiefunctie over twee verenigingen, die elkaar niet goed lijken te verstaan, is naar zijn smaak onduidelijk en nauwelijks te operationaliseren. Het doen van nader onderzoek lijkt hem overbodig. Hij stelt impliciet de vraag aan de orde waarom een organisatie als het steunpunt, die op het gebied van documentatie en informatie haar sporen heeft verdiend en landelijke bekendheid geniet, moet verdwijnen.

De heer Van Ginkel sluit zijn betoog af met de opmerking dat de voorstellen in het rapport zijn voorstelling inzake de bereidheid tot samenwerking niet rooskleuriger hebben gemaakt en ziet het beëindigen van LSNME dan ook als blijk van onmacht tot samenwerking.

G.P. van Dijk, Milieufederatie Groningen

De heer Van Dijk geeft per facilitaire functie zijn reactie op de voorstellen.
- Haagse faciliteit: logische constructie.
- Provinciale Coördinator NME: herkent daarin de functie van 'facilitator'(door SNM geformuleerd). Hij vindt de functie zeer nuttig, er is een duidelijke behoefte. Eén kanttekening hierbij: hij hoopt niet dat TRIO en Quintet verkapt een nieuwe organisatie gaan vormen, want daar is geen behoefte aan.
- Documentatie- en informatiefunctie:
  . de twee genoemde discussiepunten zijn zijns inziens achterhaald. Feit is dat er in nme-land nm-educatie is die niet gebonden is aan actualiteit, beleid en politieke ontwikkeling en nm-educatie die dat wel is. Deze beide soorten bestaan naast elkaar en moeten ook naast elkaar blijven bestaan.
  . de heer Van Dijk constateert dat de ontwikkeling en opzet van een centrum waar op een efficiënte manier toegang te krijgen is tot alle mogelijke informatie op gebied van educatie en voorlichting, zowel documentatie, dat als basis dient voor ontwikkeling van voorlichtings- en educatiemateriaal, als 'kant en klare' materialen, toch op de lange baan wordt geschoven. Juist de provinciale federaties hebben schreeuwende behoefte aan een dergelijk centrum. Zijns inziens is niet aan de orde waar de documenten zich bevinden. Voorop staat de toegankelijkheid tot de documentatie. Op dit moment wordt er op provinciaal niveau gewerkt aan de opzet van een informatie- en documentatiecentrum, met als doel een goed ontsloten en toegesneden informatie- en documen-

tatiesysteem. Wat is praktischer dan aan te haken bij het landelijke systeem, dat er naar zijn mening moet komen en ook komt. Hoe langer een dergelijk punt op zich laat wachten, des te moeizamer wordt het om daarbij aan te sluiten (met als gevolg overlap, dubbele kosten qua documenteren, systeem-aankoop, -beheer en -onderhoud enz.);

- naar de mening van de heer Van Dijk moet het belang van de documentatie- en informatiefunctie voor het hele veld voorop staan. Hij pleit dan ook voor onderbrenging bij één nieuw op te zetten organisatie en verwijst hierbij naar diverse ontwikkelingen en initiatieven binnen en buiten VROM. De heer Van Dijk hoopt vurig dat VROM dit ook adviseert aan de Minister. Hij vindt dat de samenwerkende milieu-organisaties nu eens de knoop moeten doorhakken. Als er toch gekozen moet worden voor onderbrenging bij IVN en/of VMD dan is hij de mening toegedaan dat het IVN de eerst in aanmerking komende organisatie is voor deze functie, aangezien het IVN de breedste basis heeft: natuur- en milieudocumentatie op groen en grijs gebied.

M. Wiersma, Konsulentschap NME Zeeland

De heer Wiersma richt zijn reactie met name richting het Ministerie van VROM. Een algemene opmerking is dat naar zijn idee de E te veel tussen haakjes staat. Net als de heer Van Ginkel voelt hij de dreiging van een ondergeschikt belang van of beperkte aandacht voor de educatie in het gehele natuur- en milieugebeuren. Dit geldt voor zowel de Haagse Faciliteit als voor de provinciale coördinator NME. Wat betreft de provinciale coördinator NME is naar de mening van de spreker het rapport in zijn formuleringen niet helder. De functie is naar zijn smaak alleen zinvol als hierdoor de kwaliteit van het nme-werk wordt verbeterd. Voorwaarde hierbij is dat de functie is gericht op de (uitbouw van) educatie.

Met betrekking tot de documentatie- en informatiefunctie is de heer Wiersma van mening dat opsplitsing van functie van het LSNME over twee organisaties niet efficiënt is, zeker niet wanneer het in de lijn der verwachtingen ligt over een paar weer tot samenvoeging over te gaan. Hij is het zeer eens met de doelstellingen en uitgangspunten hieromtrent, echter ziet daar in de uitwerking weinig van terug. Bovendien vindt hij de uitwerking te landelijk gericht, zeker tegen de achtergrond van de netwerkvorming en -functie. Daarbij wordt zijns inziens geen rekening gehouden met bestuurlijke ontwikkelingen op provinciaal en lokaal niveau (plan van aanpak VNG).

Mevrouw M. Schuringa, Stichting Milieuboek

De reactie van mevrouw Schuringa richt zich op de documentatie- en informatiefunctie. Zij ziet de korte termijnoplossing niet anders dan een noodvoorziening. Uitgangspunt was haar inziens samenvoeging van drie functie, namelijk documentatiefunctie, vraagbaakfunctie en distributie. Stichting Milieuboek opteerde voor de vraagbaakfunctie, echter opsplitsing was niet wenselijk. Zij is van mening dat dit voorstel niet tegemoet komt aan de wensen van gebruikers. Sterker: opsplitsing zorgt voor grote onduidelijkheid naar gebruikers. Behalve de eigen achterban van de twee organisaties, weten de overigen niet voor welke vraag zij bij welke organisatie terecht kunnen. Zij pleit voor één centraal documentatie- en informatiepunt voor alle gebruikers. In dit kader memoreert zij de subsidie-aanvraag van Stichting Milieuboek bij VROM voor de 06-scriptielijn (waar nog geen antwoord op is ontvangen). Een voorbeeld van

een functie die thuishoort in een centrale documentatie- en informatievoorziening.

Mevrouw Schuringa besluit haar reactie met de mededeling dat de aanbieding om de distributie- en vraagbaakfunctie te vervullen nog geldig is.

C. Maas Geesteranus, IKC-NBLF (toehoorder LEO)
De heer Maas Geesteranus vindt het een logische ontwikkeling dat ondersteuningsfunctie, zoals LSNME heeft vervult de afgelopen jaren, aan heroriëntatie toe is. Hij is teleurgesteld over de inhoud van het rapport.

Wat betreft de Haagse Faciliteit sluit de heer Maas Geesteranus zich aan bij vorige sprekers, die reeds gewezen hebben op de ondergeschikte rol of beperkte aandacht voor de E.

De functie van provinciale coördinator NME baart hem grote zorgen. Het schema op blz. 20 van het rapport suggereert dat de provinciale federaties de dominante NME-organisatie op provinciaal niveau is of zou moeten worden. Als dit zou is, dan dient men zich volgens de spreker af te vragen in hoeverre de bestaande organisatiestructuren op provinciaal niveau, in het bijzonder de provinciale konsulenten, al of niet functioneren. Hij verwijst hiervoor naar de pregnante vragen die ook de heer Van Ginkel in dit kader aan de orde stelde. De heer Maas Geesteranus denkt dat de onduidelijke situatie die voorgesteld wordt, ertoe kan leiden dat provincies in hun behoefte aan bezuiniging zullen proberen om zaken tegen elkaar uit te spelen. Dit zal dan ten koste gaan van de uitbouw van natuur- en milieu-educatie als zodanig. Hij is van mening dat er een duidelijke visie omtrent de betekenis van de provinciale ondersteuning ontbreekt. Hij ziet een verschuiving van behoefte aan ondersteuning op landelijk niveau (zoals destijds opgepakt door het LSNME) naar ondersteuning op provinciaal niveau. Vanuit zijn betrokkenheid bij de provincie Gelderland zal de heer Maas Geesteranus pleiten voor het formuleren van zo'n visie en zal deze te zijner tijd graag voorleggen aan de verantwoordelijke persoon bij het Ministerie van VROM.

De oplossing voor onderbrenging van de documentatie- en informatiefunctie over twee organisaties ziet de heer Maas Geesteranus als een hybride oplossing. Hij is van mening dat toegankelijkheid voorop moet staan bij het aandragen van alternatieven en doet de suggestie eens rond te kijken in andere landen waar dergelijke problemen zich ook hebben voorgedaan en tot een goede oplossingen hebben geleid (Engeland bijvoorbeeld).

In zijn optiek leiden de huidige voorstellen voor de ondersteuningsstructuur tot verdwijnen van onderlinge verbindingen in functies, zoals die verenigd waren in het LSNME en daarmee tot verdwijnen van eenduidigheid in ondersteuning. Het voorstel speelt zijns inziens niet in op de behoefte aan ondersteuning zoals daar jarenlang in het veld over is gesproken. Hij stelt dan ook een heel andere aanpak voor voor de ontwikkeling van een 'landelijk ondersteuningsinstituut'. Vraaggerichtheid moet hier nadrukkelijk centraal staan. Ondersteuning is in zijn visie geen eenzijdig aanbod. Het mechanisme van vraag en aanbod kan pas goed werken wanneer instituties elkaar nodig hebben. De ondersteuning verlenende organisatie heeft behoefte aan relevante, op de bij haar beschikbare capaciteit toegesneden vragen. De ondersteuning ontvangende organisatie heeft behoefte aan kwaliteit van die ondersteuning. De

heer Maas Geesteranus stelt aansluitend hieraan voor dat de overheid subsidie voor een van te voren afgesproken periode beschikbaar stelt aan zowel de ondersteuner/aanbieder als ondersteunde, waarbij de verplichting wordt opgelegd om daadwerkelijk met elkaar 'in zee te gaan' gedurende die periode. Op dit manier kan vraag- en aanbod op elkaar worden afgestemd en zal ook het marktmechanisme in werking treden.

Tot slot spreekt de heer Maas Geesteranus zijn verbazing uit over het feit dat er geen enkele verwijzing is naar de interdepartementale verantwoordelijkheden op NME-gebied. Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor NME is niet alleen een verantwoordelijkheid van VROM; het is een zaak dat meerdere departementen aangaat.

G. Jutten, IVN
De heer Jutten onderstreept het belang van volstrekte duidelijkheid over taken en bevoegdheden van de provinciale coördinator NME en de afstemming binnen het netwerk. Hij staat een nadere uitwerking en verheldering voor van het schema op blz. 20 van het rapport, zoals ook is aangegeven door de heer Van Ginkel.

In de toelichting van de voorzitter is een onduidelijkheid naar voren gekomen wat betreft LEO/educatief werkers overleg. De heer Jutten is van mening dat er in het NME-veld overeenstemming bestaat over het belang van en behoefte aan een educatief forum, waarin educatieve werkers met elkaar van gedachten kunnen wisselen, ervaringen uitwisselen, afspraken kunnen maken. Dit is wat hij noemt voor het gemak het LEO. Men moet zich realiseren dat dit het overleg is van en voor de verschillende netwerken die op het educatieve terrein actief zijn. De heer Jutten vindt dan ook dat de verschillende coördinatoren bij de verschillende NME-organisaties het als hun verantwoordelijkheid/opdracht moeten zien dit overleg 'te trekken'; hij ziet dit niet als de specifieke verantwoordelijkheid van de provinciale coördinator NME. De door de voorzitter getoonde sheet is geen adequate weergave van de situatie.

N. van Brussel, Zuidhollandse Milieufederatie
De heer Van Brussel meent te spreken voor alle Milieufederaties, ook al zijn de verschillen tussen de milieufederaties soms groot, als hij zegt dat zij van een win-win strategie uitgaan. Hij onderstreept het belang van de coördinatie- en netwerkfunctie, die vorm wordt gegeven door een provinciale coördinator NME, waarmee een onderkende lacune in het NME-netwerk wordt weggenomen. Dit zal naar zijn mening de samenwerking tussen de milieufederaties en de landelijke organisaties zeker ten goede komen.

In dit verband refereert hij tevens aan het LEO/educatie werkers overleg. Hij sluit zich aan bij de woorden van de heer Jutten en vindt het zelfs vanzelfsprekend een verantwoordelijkheid van alle NME-organisaties.

4. OPMERKINGEN VAN BUREAU VAN DE BUNT EN HET MINISTERIE VAN VROM NAAR AANLEIDING VAN DE REACTIES VAN DE ORGANISATIES

De voorzitter bedankt de sprekers voor hun diepgaande reacties, die zij ondanks de korte tijdspanne tussen het ter beschikking komen van het rapport en deze bijeenkomst hebben kunnen presenteren. Hij stelt voorop dat de perspectiefgroep en de

onderzoekers streven naar een win-win-situatie, die er op neerkomt om vóór 1 januari 1993 goed werkbare voorstellen te kunnen effectueren.

Vervolgens bespreekt de voorzitter per functie de gegeven commentaren.

Ten aanzien van de Haagse Faciliteit meldt de voorzitter dat het ondergeschikte belang van educatie hierin wordt onderkend; een discussie hierover is al langer aan de gang. Het lijkt hem niet nodig om hier tijdens deze bijeenkomst verder op door te gaan.

De functie van provinciale coördinator NME vergt nog nadere verduidelijking.
Deze functie is bedoeld als nieuwe functie, die een lacune in het netwerk, die ook door een aantal sprekers is onderkend, gaat opvullen. De voorzitter neemt de term van 'facilitator' graag over. Deze omschrijving bevat het element van ervoor zorgdragen dat de provinciale federaties betrokken worden bij de discussies die zich op NME-gebied op landelijk niveau afspelen. Dit sluit ook aan bij de vandaag genoemde ontwikkeling c.q. verschuiving van behoefte aan ondersteuningsfuncties van landelijk naar het provinciale niveau. Daarnaast is de inhoudelijke component van deze functie ter sprake geweest. De voorzitter erkent dat het belang van educatie geen uitsluitende verantwoordelijkheid mag en kan zijn van deze provinciale coördinator NME. De functie moet eveneens voorzien in de behoefte aan een inhoudelijke afstemming van educatie tussen de werkers op landelijk, provinciaal en lokaal niveau en vanuit dit gegeven tevens iets doen aan deskundigheidsbevordering.

De derde functie, documentatie- en informatiefunctie, heeft de meeste reacties te weeg gebracht. De voorzitter geeft aan dat hij het van harte eens is met een aantal sprekers, die benadrukken dat niet de plaats waar deze functie wordt ondergebracht voorop staat, maar dat de toegankelijkheid, het gemak waarmee een gebruiker de op een door hem gewenst tijdstip milieu-educatieve documentatie of informatie kan raadplegen het uitgangspunt moet zijn voor de op te zetten voorziening. Deze constatering vormt de inzet voor het project toekomstverkenning informatie- en documentatievoorziening NME, dat hierop antwoord zal moeten geven.

De voorzitter zet vervolgens uiteen hoe is gekomen tot het voorstel voor verdeling van de documentatie- en informatiefunctie over IVN en VMD.
In de perspectiefgroep is geconstateerd - en dat blijkt ook weer uit de reacties van vandaag - dat er twee invalshoeken zijn voor omgang met natuur- en milieu-educatie. Door de onderzoekers is in de perspectiefgroep ingebracht dat bij keuze voor educatie sec, en ook vanuit die invalshoek willen werken in het veld, koppeling van E aan IVN de meest logische optie is; behoud van de expertise en uitbouw van de E is dan het meest gewaarborgd. Bij een keuze voor integratie van E waarbij E meer als 'tool of action' ingezet wordt, ligt aansluiting bij VMD meer voor de hand.

Aangezien de discussie hieromtrent nog volop gaande is hebben de onderzoekers gemeend een optie te moeten uitwerken waarin beide optieken worden meegenomen. Hierbij moet worden aangetekend dat de individuele opties voor respectievelijk IVN en VMD onvoldoende draagvlak hebben in de perspectiefgroep. Onderzoekers menen dat het efficiënt is om, zonder specifieke uitspraken te doen over de scheiding educatie sec versus integratie van E, het bestaande blok bij het LSNME voor wat

betreft te E-gerichte informatie onder te brengen bij IVN en voor wat betreft de milieugerichte informatie onder te brengen bij de VMD. Onderzoekers denken dat op deze manier tot een optimale bediening van gebruikers gekomen kan worden. Samenwerkingsbereidheid en bereidheid om naar elkaar te verwijzen zijn hierbij essentieel. Voor de Veldtoetsingscommissie is hier een rol weggelegd.

Een verdergaande optimalisering van de documentatie- en informatiefunctie, vanuit een functionele invalshoek, zoals door enkele sprekers is aangegeven, impliceert een totaal andere opzet van deze functie. Echter dan beperkt de functie zich niet tot E, maar heeft betrekking op de hele natuur- en milieusector.
Duidelijk moge zijn dat de opdracht in dit verband is het optimaliseren van beheer en behoud van de E-functie op gebied van documentatie en informatie en dat de optimalisatie van de documentatie- en informatiefunctie ten behoeve van hèt hele natuur- en milieuveld buiten en kader van deze opdracht valt. Wel onderkennen de onderzoekers de noodzaak tot optimalisering van die brede documentatie- en informatiefunctie. Daarom is de aanbeveling gedaan een project van te starten, waarbij tevens de noodzaak onderkent wordt dat een dergelijk project in de gezamenlijkheid van organisaties moet plaatsvinden. Bureau Van de Bunt heeft het SME voorgesteld als trekker van een dergelijk project.

Tot zover de beantwoording van de reacties door de voorzitter. Vervolgens krijgt de heer Burger van het Ministerie van VROM het woord.

Allereerst gaat de heer Burger in op de procedurele kant van het onderzoek en het vervolg hierop. Het ministerie van VROM heeft bureau Van de Bunt opdracht gegeven de drie functies uit te werken en daarbij een zo breed mogelijk draagvlak zien te bewerkstelligen. Dat is grotendeels gelukt, echter niet voor wat betreft de documentatie- en informatiefunctie. De heer Burger is het met een aantal sprekers eens dat het voorstel zoals dat er nu ligt in eerste instantie een gedwongen en geforceerde oplossing lijkt. Er blijkt echter, mede uit de reacties van vanochtend, dat er kennelijk wel een draagvlak is te vinden voor de inhoudelijk kant van het opzetten van een dergelijk documentatie- en informatiesysteem. De heer Burger vraagt zich dan ook af waarom de perspectiefgroep niet kon komen met een voorstel voor een dergelijke voorziening.

De aanbeveling om een onderzoeksproject te starten naar de optimalisatie van de documentatie- en informatiefunctie voor het totale NME-veld spreekt de heer Burger zeer aan en hij geeft aan deze aanbeveling ook over te nemen in het advies aan de Minister. De heer Burger geeft vervolgens aan dat het advies aan de Minister zich zal concentreren op die onderwerpen waar geen draagvlak voor te vinden is. In ieder geval zal geadviseerd worden de hoofdlijnen van het rapport over te nemen, waarbij tevens wordt aanbevolen een aantal forse inhoudelijke randvoorwaarden te stellen in de sfeer van toekenning van projecten of subsidies, die het gevolg zijn van de aanvragen die hierna zullen volgen. De heer Burger ziet het Ministerie niet in staat samenwerking op te leggen Hij is de mening toegedaan dat samenwerking moet komen vanuit de organisaties zelf. Wat betreft de documentatie- en informatiefunctie denkt de heer Burger niet dat dit drie tot vijf jaar hoeft te duren. Er kan wellicht eerder aansluiting gezocht worden en verwijst hierbij naar het kaderplan (dat overigens nog niet klaar is).

Als variant op bovengenoemde opties en aansluitend bij de suggestie van de heer Maas Geesteranus, noemt de heer Burger een tijdelijke subsidie voor het beter afstemmen van vraag en aanbod in de ondersteuningsstructuur, voor in ieder geval de documentatie- en informatiefunctie.

In reactie op een uitspraak van de heer Van Ginkel over behoud van de f 750.000,- voor de E, geeft de heer Burger aan dat er binnen de regeling subsidie milieu-organisaties geen aparte E-pot is. Hij benadrukt nogmaals dat steeds is gezegd dat opheffen van LSNME geen bezuinigingsoperatie is; het geld dat voor LSNME beschikbaar was blijft behouden voor natuur en milieu, waarvan E een onderdeel is.

Ter zijde merkt de heer Burger op dat bij zijn weten over de aanvraag van de 06-scriptielijn is beslist.

Tot zover de beantwoording van vragen van de zijde van VROM.

5. **DISCUSSIE**

De voorzitter nodigt de aanwezigen uit om in tweede instantie te reageren.

V. Vintges, Vereniging Milieudefensie

De heer Vintges richt zijn reactie op de documentatie- en informatiefunctie. In de perspectiefgroep is steeds gesproken over onderbrenging van deze functie bij òf IVN, òf SME of VMD. Het huidige voorstel, wat voor VMD een nieuwe optie is, gaat uit van splitsing van de functie. Vintges stelt voor dat

- IVN en VMD om de tafel gaan zitten om overeenstemming te bereiken over de afstemmings- en samenwerkingsstructuur;
- mocht blijken dat IVN en VMD op dit punt vastlopen, dan moet geconcludeerd worden dat er geen goede basis aanwezig is voor de gezamenlijke invulling van de documentatie- en informatiefunctie door beide organisatie;
- dit zou betekenen dat de functie toch bij één van de organisaties ondergebracht moeten worden en dan moet VROM het laatste woord hebben
- in dat geval moeten VMD en IVN bij zichzelf nog eens te raden of zij de functie wel zou graag willen hebben of dat zij, in het belang van het veld, het niet beter kunnen overlaten aan 'de ander'.

Hij tekent hierbij nog aan dat één en ander vanuit de vraagkant bekeken moet worden. Als daar niet duidelijk is wat het onderscheid is tussen educatie sec en educatie geïntegreerd, dan is het voor de vrager onmogelijk te weten bij wie hij zich met welke vraag moet melden. Als dit leidt tot voortdurend doorverwijzen in plaats van vragen beantwoorden, dan is het de vraag of er niet een duidelijke scheiding getrokken moet worden. Hij verzoekt de heer Jutten hierop de reageren.

G. Jutten, IVN

De heer Jutten houdt vast aan de beschrijving van de documentatie- en informatie-functie en de daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten, zoals beschreven in het rapport in de paragrafen 5.2. en 5.3. Hij koppelt deze vervolgens aan de doelstelling en uitgangspunten van IVN en ziet een overlap en goede mogelijkheden om aansluiting te maken. Ook bij het IVN staat behoefte en belang van gebruikers centraal. Dat de voorgestelde uitwerking niet de eerste keus van IVN is, mag duidelijk zijn.

De oplossing waar IVN en VMD de komende twee weken nader uitwerking aan moeten geven zal het IVN toetsen aan het criterium of er een meerwaarde gerealiseerd kan worden voor gebruikers, waarbij de doelstellingen en uitgangspunten omtrent de functies centraal moeten staan. Deze geven tevens de grens aan van de onderhandelingsruimte, wat betreft de heer Jutten. Lijkt die meerwaarde niet te realiseren en er volgens de heer Jutten dan gewerkt wordt aan een schijnoplossing met onlogische scheidingen e.d., dan ziet het IVN geen reden voor medewerking en zal afhaken.

V.P. Kouwenhoven, Van de Bunt
De heer Kouwenhoven merkt op dat er te zeer in termen van splitsing en scheiding van de documentatie- en informatiefunctie wordt gesproken, terwijl juist een sterke samenwerkingsstructuur wordt beoogd tussen IVN en VMD.

Hij stipuleert vervolgens de overwegingen die geleid hebben tot het voorstel zoals het er nu ligt. De onderzoekers hebben geconstateerd dat er in de perspectiefgroep onvoldoende draagvlak aanwezig was voor zowel de E-gerichte functie als de invulling van de geïntegreerde functie. Er zijn twee stromingen die invulling willen geven aan de educatie, documentatie- en informatiefunctie. De eerste stroming ziet de invulling van de functie met een sterk accent op de E (leermiddelen, didactische ondersteuning e.d.); duidelijk moge zijn dat het IVN hiervoor het meest uitgerust is. De tweede stroming ziet educatie als een aspect van een geïntegreerde benadering. VMD is hiervoor het best geëquipeerd. Beide organisaties beschikken over een goed lopend bestaand documentatie- en informatiecentrum, maar nog belangrijker is dat beide organisaties hun eigen achterban hebben, die vervolgens vanuit die twee benaderingen van de educatie documentatie- en informatie zullen betrekken. Daarnaast is een verschil in signatuur van de beide organisaties, die ongetwijfeld vragen oproept omtrent de natuurcomponent bij VMD en - zij het in mindere mate - de milieucomponent bij IVN.

De heer Kouwenhoven is van mening dat, het naast elkaar bestaan van twee organisaties, die ieder hun eigen invulling geven aan de documentatie- en informatiefunctie en elkaar daarin aanvullen en versterken, geen nadelige gevolgen heeft voor de gebruikers in het veld met betrekking tot toegang en ontsluiting. Hij wijst in dit kader nog eens op de voorwaarde, die verbonden wordt aan de functionele splitsing: nadrukkelijke eis tot samenwerking (joint venture gedachte), waarbij die samenwerking gericht moet zijn afstemming op gebied van opbouwen van collecties, beheer van documentatie, verwijzing naar elkaar. Dit vereist een adequate invulling van de samenwerkingsstructuur, door middel van bijvoorbeeld een goed geregeld documentalisten en bibliothecarissen overleg.

Het voorstel zoals dat nu voorligt lijkt een korte termijnoplossing. De heer Kouwenhoven geeft aan dat het niet in de bedoeling ligt de documentatie- en informatiefunctie nu op te splitsen en, afhankelijk van de uitkomsten van het meer omvattende project, later weer samen te voegen. Het project toekomstverkenning informatie en documentatievoorziening NME is veel breder en heeft te maken met integrale koppelingen van informatie in het nme-veld, vanuit het regionale en lokale niveau naar gespecialiseerde landelijke centra. Het gaat hierbij om het totale aanbod van nm-informatie en de technische en inhoudelijke ontsluiting daarvan.

H.J. Kievit, Vlinderstichting
De heer Kievit vindt de nadruk op de identiteit van de organisaties IVN en VMD enigszins misplaatst. Zijns inziens moet de discussie gericht zijn op de identiteit van een documentatie- en informatiecentrum dat het hele nme-veld moet bedienen. Hij vraagt zich dan ook af waarom de beslissing voor één documentatie- en informatiecentrum niet nu genomen kan worden. Hij is voorts van mening dat een documentatiecentrum geen onderscheid hoeft te maken in meer educatieve of meer inhoudelijke documentatie met natuur- of milieusignatuur. Het moet een goed geoutilleerd documentatiecentrum zijn, van waaruit alle informatie verspreid wordt.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Kouwenhoven voor de beantwoording op deze vraag.

De knoop doorhakken betekent dat nu gekozen moet worden voor VMD of IVN. Een keuze voor VMD impliceert vervolgens dat de n-invalshoek en de specifieke E-expertise verdwijnen. Kiezen voor IVN betekent het ontkennen van een ontwikkeling waarbij educatie vanuit verschillende doelgroepen veel meer geïntegreerd moet worden in andere benaderingswijze. De keuze voor de verdeling van de functie betekent kiezen voor versterking van de sterke punten van de bij beide organisatie aanwezige documentatie- en informatiecentra. Afstemming, coördinatie, samenwerking zijn hierbij de sleutelbegrippen, die er uiteindelijk toe leiden dat het voor het veld 'om het even is' naar welke organisatie het eerste telefoontje gepleegd wordt. De heer Kouwenhoven onderstreept nogmaals het belang van het behoud van de E-expertise, die verbonden is aan mensen die invulling geven aan vragen vanuit het veld.

Het onderbrengen van de functie bij IVN of VMD, met de opdracht het hele terrein te dekken, is minder gewenst omdat VMD niet kan garanderen die E-stroming te behouden en uit te bouwen; daarvoor is de expertise niet aanwezig. Bovendien wordt daarmee de kracht van IVN op dit gebied ontkent. Mutatis mutandis gaat dit ook op voor het IVN.

De heer Van Dijk merkt naar aanleiding hiervan op dat andere natuur- en milieuorganisaties ook aan een (beperkter) documentatie- en informatiefunctie invulling geven. Aan dat feit wordt in de discussie voorbij gegaan. Bovendien constateert hij dat de scheiding educatie en integratie aan de ene kant en natuur en milieu aan de andere kant er in de praktijk steeds minder is. Vraag is waarom er in een landelijke documentatie- en informatiefunctie dan een dergelijke 'verzuiling' in stand gehouden moet worden.

Naar de mening van de heer Kouwenhoven blijft het accent te veel liggen op de splitsing van de documentatie- en informatiefunctie over twee partijen. Het accent moet liggen op versterking van beide erkende stromingen in het veld, waarbij samenwerking (joint venture gedachte) voorop staat. De korte termijnoplossing richt zich op behoud en versterking van bestaande functionele invalshoeken ten aanzien van educatie en vormt tevens de aanzet voor de lange termijnontwikkeling gericht op optimale integratie van nme-documentatie en informatie, al dan niet in één kenniscentrum.

De heer Van Dijk blijft van mening dat het efficiënter zou zijn de functie bij een organisatie onder te brengen zodat het voor het hele veld duidelijk is waar zij terecht kunnen voor informatievragen en waar zij hun 'voeding' heen moeten sturen.

De heer Van Pinxteren ziet dit als het continueren van een bestaande situatie. Onderzoekers zien terdege dat verdere integratie tot stand moet worden gebracht, echter zij constateren daarbij dat die integratie veel verder gaat dan uitsluitend het terrein van de educatie. Eén en ander vergt nader onderzoek. In het rapport is hiertoe reeds de aanzet is gegeven in het voorstel voor het project toekomstverkenning. Het continueren van de bestaande situatie is niet gewenst en geeft onduidelijkheid naar het veld. Vandaar dat onderzoekers hebben gekozen voor optimaliseren van twee invullingen die het veld aan de functie wil geven.

De heer Vintges krijgt vervolgens het woord. De VMD heeft tijdens het perspectieftraject het voorstel gedaan om één kenniscentrum op te zetten, waar Midoc (het documentatiecentrum van de VMD), de Milieutelefoon en eventueel milieukompas zouden worden ondergebracht. Dit zou aansluiten bij de huidige werkzaamheden van VMD met betrekking tot informatievoorziening en ondersteuning richting intermediaire organisaties, zoals landelijke vereniging van huisvrouwen, burgerschapskunde, kerken. Midoc voorziet echter ook in een eigen behoefte van VMD. Met andere woorden een afzonderlijk kennis- en documentatiecentrum kan niet te los van VMD komen te staan, aangezien de 'inhoudelijke' medewerkers dit documentatiecentrum nodig hebben bij het uitoefenen van hun dagelijkse werkzaamheden.

De heer Wiersma haakt aan bij de woorden van de heer Burger met betrekking tot het advies aan de Minister. Als de Minister het advies overneemt - en die kans acht hij aanwezig - dan betekent dit zijns inziens dat een slordige f 200.000,- uit de LSNME boedel besteed wordt aan de toekomstige informatievoorziening voor natuur- en milieusector in Nederland. De milieu-organisaties moeten zich er wel van bewust zijn dat er dan veel meer organisaties bij betrokken zijn en dat de rekening voor een dergelijk geïntegreerd systeem wel eens hoog kan uitvallen. De gebruikers op provinciaal en gemeentelijk niveau kunnen het prijskaartje dat gekoppeld is aan het gebruik van een dergelijk informatiefunctie niet tot nauwelijks kunnen betalen. Als de rekening voor een geïntegreerd systeem niet door VROM betaald wordt, dan is het naar zijn idee zinloos om een dergelijke functie te ontwikkelen omdat gebruikers er simpelweg geen geld voor hebben.

De heer Burger stelt voorop dat de Minister zich nadrukkelijk bezig houdt met deze materie. Het gaat VROM om optimaliseren van de huidige LSNME-documentatie- en informatiefunctie en niet om een bezuinigingsoperatie. Naar zijn idee is het veld heel goed in staat aan te geven waar behoefte aan is, maar zij is vervolgens niet in staat op tot een eenduidige definiëring of oplossingsrichting te komen. VROM betreurt dit. De aangereikte oplossing om VROM dan maar de knoop te laten doorhakken is naar zijn smaak ook de meest schrale oplossing. De kern van het rapport op dit punt is niet de splitsing van de LSNME-functie over de daarvoor meest in aanmerking komende organisatie. Zijns inziens is de kern gelegen in het voorstel voor verbreding en integratie van de informatie- en documentatiefuncties voor en door het NM(E)-veld. Hier moet fors aan gewerkt gaan worden en dit zal VROM ook kunnen gaan ondersteunen. De heer Burger spreekt hierbij de hoop uit dat de samenwerking die

hierbij vereist is wat enthousiaster tot stand zal komen dan tot nu toe het geval is geweest. VROM kan hierin slechts in beperkte mate sturend optreden door het stellen van randvoorwaarden bij de honorering van projectsubsidies.

De onduidelijkheid die lijkt te bestaan over de tijdelijkheid van de korte termijnoplossing wordt weggenomen met de opmerking dat de tijd die nodig is om te komen tot een geïntegreerd kenniscentrum mede afhangt van de bereidheid tot samenwerking van de participanten. Drie jaar wordt in dit verband als reëel aangemerkt. VROM zou ook in haar randvoorwaarden bij honorering van de projectsubsidie een termijn kunnen opnemen.

Mevrouw Schuringa vreest dat grote ondoorzichtigheid gaat ontstaan door het 'opkomen' van diverse telefoonnummers (IVN voor educatie sec, VMD voor educatie geïntegreerd, Milieutelefoon en 06-scriptielijn) en het uitblijven van een centrale ingang voor informatievragen.

De voorzitter is het eens met de mevrouw Schuringa. Noodzaak en behoefte aan integratie van documentatie en informatie wordt duidelijk onderkend en ontwikkelingen om te komen tot een geïntegreerd systeem zijn volop aan de gang, ook op technisch gebied. Dat er meerdere ingangen zijn voor informatievragen is een feit. De verwachting is, gezien de geschetste ontwikkelingen, dat één en ander gestroomlijnd gaat worden. Maar Van de Bunt heeft zich in zijn voorstellen duidelijk gericht op optimalisatie van beheer en onderhoud van de E-documentatie- en informatiefunctie in deze tussenliggende periode.

De heer Kievit pleit voor aansluiting op de te ontwikkelen kaderplannen. De heer Burger ondersteunt dit van harte.

De heer Maas Geesteranus vraagt zich af of dit dan ook betekent dat VROM de totale ondersteuningsstructuur voor NME ter discussie stelt bij de andere departementen. Zijns inziens impliceert het betrekken van de ondersteuningsstructuur NME in het kaderplan, dat die structuur dan ook gedragen wordt door zeven andere departementen.

Hierop antwoordt de heer Burger bevestigend. De ondersteuningsstructuur zou een element moeten zijn van het kaderplan. Echter het kan niet zou zijn dat oplossingen die voor LSNME-functies gezocht worden, afhankelijk gesteld gaan worden van de totstandkoming van het kaderplan. De besluitvorming rondom het LSNME komt voort uit een bezorgdheid over de besteding van de VROM-gelden in het kader van de subsidieregeling milieu-organisaties. In het belang van deze milieu-organisaties wordt getracht te komen tot een optimalisering van de ondersteuningsstructuur. Daarom moet ook nu besloten worden over invulling van ondersteuningsfuncties. Dat de totale ondersteuningsstructuur in breder perspectief geplaatst moet worden is terecht alleen op dit moment, voor VROM, niet aan de orde.

Een laatste kanttekening van de heer Van Ginkel heeft betrekking op de positie van een veelheid NME-organisatie, die aangesloten waren bij het LSNME. In het rapport is regelmatige sprake van gebruikers, deelnemers, vragers, direct betrokkenen, andere (aangesloten) NME-organisaties. De heer Van Ginkel geeft aan hij als

(kleinere) andere (aangesloten) organisatie, behoefte heeft aan nadere definiëring, om te kunnen beoordelen of zijn organisatie wel of niet betrokken is bij de Haagse Faciliteit, of de organisatie valt onder de binding met andere organisaties, of zijn stichting na 1 januari 1993 wel of niet hoort bij de (andere) aangesloten organisaties enz. Het lijkt de heer Van Ginkel zeer belangrijk, ook voor VROM, om hier op korte termijn aandacht aan te geven.

Mevrouw W. Scheper, bestuur LSNME
Mevrouw Scheper wil als 'overledene' graag kenbaar maken dat er bij de 'nabestaanden' een groot gevoel van verantwoordelijkheid rust met betrekking tot het voortbestaan van de ondersteuningsfuncties. De nabestaanden hopen alleen dat het leven van het Steunpunt niet voor niets is geweest en vragen de organisaties zich gezamenlijk in te zetten bij het in stand houden van de erfenis.

6. AFRONDING EN SLUITING

De voorzitter heeft het gevoel een constructieve bijeenkomt te hebben geleid. Constructief in die zin dat er naar elkaar is geluisterd, dat de voorstellen neergelegd in het rapport diepgaand zijn bediscussieerd. Duidelijk is wel geworden dat de discussie, met name die over de documentatie- en informatiefunctie, snel raakt aan de veel bredere discussies over een ondersteuningsstructuur voor het totale nm-veld. Enerzijds zit hier een uitdaging in, anderzijds is dit steeds het spanningsveld geweest tijdens het onderzoek, omdat er gekomen moest worden tot oplossingen die moeten leiden tot een praktische situatie per 1 januari 1993.

De opmerkingen met betrekking tot de provinciale coördinator NME zijn waardevol en verhelderend geweest. Wat betreft de documentatie- en informatiefunctie constateert de voorzitter dat de discussie van vanochtend heel duidelijk de problematiek heeft geïllustreerd waar de onderzoekers in de perspectiefgroep mee zijn geconfronteerd. De voorzitter hoopt met de voorstellen op dit punt inhoudelijke aanreikingen te hebben gedaan voor de lange termijnontwikkeling, die met kracht ter hand genomen moet gaan worden en voor de korte termijnoplossing, waarbij het mogelijk blijft de gebruiker zo optimaal mogelijk te bedienen.

Het voorstel voor de korte termijn wordt opgepakt door de beide organisaties. Beide hebben de bereidheid uitgesproken om, uitgaande van de doelstellingen en uitgangspunten zoals neergelegd het rapport, binnen een termijn van twee weken, met elkaar te onderhandelen om te komen tot concrete afspraken over de invulling van de functie. De voorzitter is verheugd over deze inzet.

Verdere procedure
De organisaties worden in de gelegenheid gesteld om schriftelijk te reageren (vóór 13 november a.s.) op het rapport en/of naar aanleiding van de discussie van vandaag. Het verslag van deze bijeenkomst, het rapport en de eventuele reacties van de organisaties vormen het pakket, op basis waarvan een advies aan de Minister wordt uitgebracht. Het besluit zal vervolgens door VROM aan de organisaties worden gecommuniceerd.

De voorzitter sluit de vergadering met dank voor de inbreng.

Bijlage 2

LANDELIJK STEUNPUNT NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

Damrak 28/30 1012 LJ Amsterdam Tel 020/6261716 Fax 020/6208049 Postgiro 39081

429gb123.245
02.11.1992

"NIEUWE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR NME"

Reactie van het Landelijk Steunpunt Natuur- en Milieu-educatie

---

Uitgangssituatie

De nota "Nieuwe Ondersteuningsstructuur" stoelt op het onderzoek "Draagvlak en Perspectief" dat eerder dit jaar in opdracht van VROM door Bureau van de Bunt werd uitgevoerd.
Op basis van dit onderzoek besloot VROM:

- de subsidie aan het Landelijk Steunpunt per 1.1.1993 te beëindigen
- actief mee te werken aan passende oplossingen voor de functies waarvoor voldoende draagvlak aanwezig is.
- daarbij te streven naar maximaal gebruik van de functies en
- maximale herplaatsing van het personeel.

Volgens het onderzoeksrapport "Draagvlak en Perspectief" blijft bij de aangesloten organisaties behoefte bestaan aan:

1. externe beleidsontwikkeling (voorwaardenscheppend beleid en bevordering uitbouw)
2. deskundigheidsbevordering (overzicht en vraagbaak opleidingen)
3. begeleiding (overlegplatform voor nme-werkers)
4. documentatie- en informatievoorziening (signalering educatieve projecten en nieuwsbrief).

Deze functies worden nu uitgewerkt in een nieuwe ondersteuningsstructuur, die bestaat uit:

- de Haagse faciliteit
- een coördinator voor de provinciale milieufederaties
- de documentatie- en informatiefunctie.

Deskundigheidsbevordering wordt geïntegreerd in de documentatie/informatiefunctie, maar nauwelijks uitgewerkt. De "begeleiding" wordt, toegespitst op de provinciale milieufederaties, ondergebracht bij de provinciaal coördinator.

Haagse faciliteit

In feite voorziet de Haagse faciliteit in een behoefte van de grote landelijke organisaties. Problemen uit het verleden lijken in principe te worden opgelost door de verbreding van het takenpakket en goede afspraken over aansturing en terugkoppeling. De pleitbezorging van het provinciale nm-niveaus is niet uitgewerkt. Of de voorziening daadwerkelijk permanent beschikbaar is voor het hele werkveld moet in de praktijk worden bewezen. Duidelijk is dat het hier in elk geval geen specifiek op de versterking van NME gerichte voorziening betreft.
Herplaatsing van de beleidsmedewerker is al op voorhand geaccepteerd. Dee invulling van de secretariële ondersteuning via herplaatsing is uitermate problematisch.

De Stichting Landelijk Steunpunt Natuur- en Milieu-Educatie is een samenwerkingsverband van landelijke en provinciale organisaties die op

Coördinator provinciale milieufederaties

Het betreft hier in feite een geheel nieuwe voorziening voor de provinciale milieufederaties met dwarsverbanden naar provinciaal en landelijk niveau. De functie is niet beschikbaar voor het hele werkveld en beperkt zich ook niet uitsluitend tot de ondersteuning van NME, maar dat lijkt gezien de positie van de coördinator en de provinciale milieu-federaties ook wenselijk.
Graag zouden wij binnen het voorgestelde takenpakket een groter accent willen leggen op de uitbouw van nme op provinciaal niveau. Daarnaast lijkt het ons gewenst de coördinator (mede) verantwoordelijk te maken voor het organiseren van het LEO-werkers overleg. Dat valt nu tussen wal en schip.
Of de functie (1 full-time formatieplaats) kan worden ingevuld via herplaatsing behoeft nader overleg.

Documentatie- en informatiefunctie

De korte termijn oplossing voldoet niet aan de doelstelling en uitgangspunten. Versterking van nme is niet gediend met het gescheiden onderbrengen van twee deel-centra. De inzet van de nieuwe structuur was het behoud van één kenniscentrum voor nme, met een versterking van input, output en een groter bereik van gebruikersgroepen. Dat idee is nu wel erg verwaterd, en moet via een lange termijn oplossing worden "afgedwongen". Daarbij wordt onvoldoende recht gedaan aan de kwaliteit van het nme-documentatiecentrum, zoals dat -met alle beperkingen vandien- bij het Steunpunt heeft gefunctioneerd.
Met de gekozen oplossing lijkt er voorlopig alleen sprake van verdere versnippering van nme-kennis en informatie. Of de documentatie- en informatiefunctie op deze wijze beschikbaar blijft voor het hele nme-veld is maar zeer de vraag en moet in de praktijk nog blijken. SME lijkt op het eerste gezicht de meest aangewezen organisatie om als voortrekker voor de definitieve oplossing te fungeren, maar is zeker niet de enige. Er is in elk geval nog veel overleg nodig om tot een breed aanvaarde oplossing te komen.

Het voorlopig gescheiden onderbrengen van het huidige bestand kan worden beschouwd als illustratie van het onvermogen van de nme-organisaties om daadwerkelijk samen te werken. "Verdeel en heers" lijkt het motto, waaraan ook het Steunpunt ten onder is gegaan.
Omdat men er nu niet uitkomt, heeft het misschien voordelen (met name voor het betrokken personeel) om de beslissing uit te stellen en het huidige documentatie- en informatiecentrum nog tijdelijk te laten voortbestaan onder verantwoordelijkheid van een "belangeloze" organisatie. Daarmee creëert men dan tijd voor een beter doordachte oplossing.

De voorgestelde verdeling van formatieplaatsen sluit niet aan bij de praktische mogelijkheden voor herplaatsing. Thans is voor de documentatie/informatiefunctie bij het Steunpunt beschikbaar: 2 x 0,7 formatieplaats inhoudelijk documentatie/informatiemedewerker; ± 0,5 formatieplaats voor het overzicht/vraagbaak opleidingen en 0,5 formatieplaats secretariële ondersteuning.

Conclusie

Het voorstel voor de nieuwe ondersteuningsstructuur doet met name op het derde onderdeel onvoldoende recht aan de uitgangspunten. Bovendien vervalt de onderlinge samenhang tussen de verschillende functies -ook al was die bij het Steunpunt gebrekkig uitgevoerd- nu geheel en structureel.

Er is onvoldoende garantie dat de voorzieningen zullen bijdragen aan de versterking en uitbouw van nme, ook als men weloverwogen kiest vóór de integratie van de E-functie in het bredere beleid. Men kan terecht vrezen voor het ondersneeuwen van de specifieke E-invalshoek.
Er zijn onvoldoende waarborgen voor het behoud van de ondersteunende functies voor het héle nme-werkveld. Er lijkt op onderdelen zelfs sprake van verdere versnippering van de samenwerking.
De vrees dat de kleine organisaties de dupe worden van de herverdeling lijkt niet ongegrond.
De veldtoetsingscommissies hebben daarin een belangrijke verantwoordelijkheid.
De aanpassing van het takenpakket van de provinciaal coördinator in de richting van meer accent op uitbouw en het organiseren van een breed werkersoverleg helpt ook mee.

Maximale herplaatsing van personeel lijkt niet goed mogelijk, terwijl de financiële optelsom van alle deelprojecten hoogstwaarschijnlijk hoger uitvalt dan de huidige exploitatiesubsidie aan het Steunpunt; zeker als de noodzakelijke wachtgeld-verplichtingen daarbij worden opgeteld. Ook om die reden lijkt het wenselijk minimaal de voorstellen rond de documentatie- en informatiefunctie nog eens te heroverwegen.

Landelijk Steunpunt Natuur- en Milieu-Educatie
J.J. van de Brake, coördinator

- 9 NOV. 1992

Landelijke Vereniging
tot Behoud van de
Waddenzee

Het Waddenhuis
Voorstraat 18
Postbus 90
8860 AB Harlingen
Telefoon (05178) 1 55 41
Telefax (05178) 1 79 77
Postgiro 17 26 195
Amrobank 47 41 50 380
KvK Leeuwarden V 475

Datum 4 november 1992

Kenmerk AL/AdL/92192

Bureau Van de Bunt
Buitenveldertselaan 158
1081 AB AMSTERDAM

Betreft: **Nieuwe ondersteuningsstructuur NME reactie Waddenvereniging**

Geachte mevrouw/mijnheer,

Graag wil ik nog even terugkomen op de tijdens de inspraakbijeenkomst van 28 oktober jl. ter discussie staande documentatie- en informatiefunctie.

De inspraakbijeenkomst gaf mij het gevoel dat vrijwel alle aanwezige belangstellende organisaties het met elkaar eens zijn dat een scheiding van deze functie niet gewenst is. Scheiding van de boedel levert onzes inziens niet op wat we graag willen, namelijk een efficiënt, toegankelijk en vooral duidelijk systeem, ondergebracht bij één organisatie op één locatie. Het onderbrengen bij twee organisaties met ieder een eigen visie maakt het onoverzichtelijk, temeer daar het voor een buitenstaander moeilijk is om snel een indruk te krijgen van de beide visies - en dus waar hij wat kan aantreffen en verkrijgen.
Daarbij komt nog dat er een samenwerkingsstructuur moet worden gecreëerd tussen twee organisaties die naar het blijkt niet echt bevriend zijn.
Bij welke organisatie deze functie moet worden ondergebracht is niet van doorslaggevend belang, echter wat de Waddenvereniging betreft gaat de voorkeur uit naar het IVN.

Hopelijk neemt u deze reactie nog mee in uw uiteindelijke voorstel naar het ministerie van VROM.

Met vriendelijke groet,

namens de Landelijke Vereniging
tot Behoud van de Waddenzee

i.a.

Andy Liebrand

De Vereniging stelt zich ten doel de belangstelling voor het Waddengebied en de Noordzee in de ruimste zin te bevorderen en streeft naar een zo goed mogelijk behoud hiervan.

18 NOV. 1992

MILIEUBOEK
Verkoop en distributie van natuur- en milieupublikaties

DGM Ministerie VROM
Directie bestuurszaken
Afdeling Maatschappij en Gedrag
T.a.v. dhr. G. Burger

Betreft: reactie op "Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie"

Amsterdam, 10 november 1992

Geachte Heer Burger,

Graag maakt Stichting MilieuBoek gebruik van de mogelijkheid schriftelijk haar reactie te geven op het rapport "Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie". MilieuBoek beperkt zich in haar reactie tot commentaar op de invulling van de documentatie- en informatiefunctie NME, aangezien zij bij de overige functies niet direct betrokken is.

De voorgestelde invulling, waarbij er een verdeling plaats vindt van de informatie- en documentatie tussen IVN en VMD, is ons inziens een slechte oplossing. Hieronder geven wij aan waarom.

Zoals in het rapport beschreven gaat het om het onderbrengen van de volgende onderdelen:
-beheer en onderhoud van educatieve documentatie
-vraagbaak- en verwijsfunctie
-distributiefunctie

Idealiter kan gesteld worden dat de beheer- en vraagbaakfuncties bij één instelling ondergebracht worden. De belangrijkste reden hiervoor is dat er in ieder geval één centraal informatiepunt komt die voor alle doelgroepen toegankelijk is.
In het huidige voorstel zien we echter een opsplitsing die ons inziens alleen maar kan leiden tot onduidelijkheid bij de diverse gebruikers over het punt wáár ze terecht kunnen voor informatie. Daarnaast komt deze opsplitsing niet tegemoet aan de wens om één centraal informatie- en documentatiepunt te behouden wat kwalitatief de expertise op het gebied van NME kan behouden en versterken.

In het voorstel wordt de 06-scriptielijn van de natuur- en milieuorganisaties niet ondergebracht. Deze voorziening moet in een behoefte voorzien op het gebied van het beantwoorden van vragen van scholieren, studenten en docenten alsmede het toesturen van materaal. Een subsidieaanvraag hierover is 30-1-1992 aan u gestuurd. De organisaties hebben bericht gehad dat deze aanvraag is ondergebracht bij een sectormanager.

Winkel
Plantage Middenlaan 2 H
1018 DD Amsterdam

Openingstijden
ma t/m vr 9.00 - 18.00 uur
za 10.00 - 16.00 uur

Postadres
Postbus 18169
1001 ZB Amsterdam

Telefoon *020 - 624 49 89*
Fax *020 - 626 60 91*
Postbank *3150252*
K.v.K. Amsterdam 186457

Als er nú voor een nieuwe opzet wordt gekozen van de vraagbaak-funktie, is het een gemiste kans als er niet afgewogen wordt of de invulling van de 06-scriptielijn hier bij ondergebracht moet worden. De vraagbaakfunctie moet een centraal punt zijn, niet alleen voor "intern gebruik" (= door het netwerk), maar steeds meer voor gebruikers daarbuiten (scholieren, studenten en overigen die werkzaam zijn op NME-gebied). Vragen betreffende materiaal moeten ons inziens dan ook niet in een aparte scriptielijn ondergebracht worden, maar geïntegreerd worden in de nieuwe opzet van de vraagbaakfunctie.

In het voorstel wordt over de distributiefunctie gezegd dat er nadere afspraken moeten worden worden gemaakt omtrent coördinatie rond de distributiefunctie. Bij de verdeling van de formatieplaatsen is echter geen formatie opgenomen voor deze functie. Daarnaast is er geen voorziening opgenomen voor vergoeding van kosten rond distributie of andere aktiviteiten.
Als de optie IVN/VMD doorgang vindt is MilieuBoek is bereid in overleg met beide organisaties de distributie van materialen te verzorgen. Er zal echter vanuit VROM duidelijkheid gecreeërd moeten worden over de verdeling van de formatieplaatsen en vergoeding van gemaakte kosten.
Daarnaast zullen er afspraken gemaakt moeten worden over zaken als presentatie van de NME-organisaties op de N.O.T. en het uitbrengen van catalogi met educatief materiaal. Deze aktiviteiten heeft MilieuBoek tot op heden altijd in nauwe samenwerking met het LSNME uitgevoerd.

In de optie die MilieuBoek naar voren bracht in het gesprek met dhr. Kouwenhoven wordt de vraagbaak- en distributiefunctie gekoppeld en bij MilieuBoek ondergebracht; de documentatie wordt beheerd door het IVN. In nauwe samenwerking kunnen deze twee organisaties dit onderdeel van de aktiviteiten van het LSNME voortzetten. Bij dit centrale informatiepunt zal dan ook de 06-scriptielijn ondergebracht worden.
Deze optie is door Bureau van der Bunt verworpen, omdat opsplitsing niet wenselijk zou zijn. Gezien bovengenoemde overwegingen is deze opsplitsing met één duidelijk informatiepunt, vanwaaruit doorverwezen kan worden te prefereren boven het huidige voorstel.

Samenvattend komt MilieuBoek tot de volgende opmerkingen:
* De voorgestelde oplossing voldoet niet. Er zou meer tijd genomen moeten worden om tot een acceptabele oplossing te komen.
* Als de voorgestelde optie IVN/VMD toch doorgang vindt wil MilieuBoek van het Ministerie VROM duidelijkheid over het onderbrengen van de 06-scriptielijn en de vergoeding van de distributiekosten.

MilieuBoek hoopt met deze reaktie haar standpunt betreffende de informatie/documentatiefunctie verduidelijkt te hebben en verwacht binnenkort een reactie te kunnen ontvangen.

Met vriendelijke groeten,

Mar Schuringa

Ministerie van VROM
Directeur Bestuurszaken DGM
T.a.v. de heer drs. B. Burger
Postbus 450
2260 MB LEIDSCHENDAM

Utrecht, 5 november 1992

ref: FH/gw/92/11/012

Geachte heer Burger,

Namens SME kan ik u het volgende mededelen. De aanbevelingen uit het rapport van het adviesbureau v.d. Bunt inzake het onderbrengen van de functies van het LSNME, ziet SME als een goede aanzet voor de verdere ontwikkeling van dit werkveld.

SME zou aan de aanbevelingen willen toevoegen dat aandacht voor verdere professionalisering van de actoren in het veld (mede gelet op verdere decentralisatie, specialisatie en de aandacht voor sociale regulering), in de nabije toekomst nog wel de nodige aandacht verdient.

SME ziet kansen om dit aandachtspunt binnen de grote lijnen van de genoemde aanbevelingen uit te werken. Over de rol van uw departement bij deze professionalisering zou SME te zijner tijd nader met u van gedachten willen wisselen.

Hoogachtend,

Stichting Milieu Educatie

mr F.J. Hesselink
directeur

STICHTING NATUUR EN MILIEU

VROM DGM
t.a.v. de heer drs. G. Burger
Postbus 450
2260 MB Leidschendam

ref. :
ze ref. : AB/TO
. door : mr. C.A. Brouwer
derwerp : LSNME

Utrecht, 16-11-1992

Geachte heer Burger,

Met belangstelling en waardering hebben wij kennis genomen van het rapport "Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-Educatie".
Omdat wij bij de totstandkoming vrij nauw betrokken zijn geweest en onze instemming op hoofdlijnen al hebben laten blijken, kan onze reactie compact zijn.

1. Wij delen de analyse en de vertrekpunten die in paragraaf 2.1 zijn gegeven, alsmede de voorstellen voor de (be)sturings-structuur van de samenwerkingsactiviteiten.

2. <u>Haagse faciliteit</u>
Met dit voorstel gaan wij akkoord. Wij denken dat de voorgestelde structuur een goede waarborg is voor een evenwichtige service naar de gehele markt van milieuorganisaties èn de politiek en haar omgeving, waaronder de media.
Voor ons is het vanzelfsprekend dat de dagelijkse werkzaamheden, behalve door de actualiteit, bepaald worden door de mix van kwaliteiten en specialisaties van de verschillende organisaties. Educatie als werkveld hoort daar nadrukkelijk bij. Om echter de uitbouw van NME als zelfstandige functie op te voeren, lijkt ons niet terecht: dat is van het middel een doel maken.
Verder zou de faciliteit zich wel mogen inzetten voor collectieve belangenbehartiging van organisaties, maar niet voor individuele (in materiële zin).

3. <u>Coördinatie- en netwerkfunctie</u>
Wij onderschrijven de analyse op hoofdlijnen en constateren dat er behoefte is aan een facilitator die voor inhoudelijke,

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, Telefoon: 030 - 331328, Fax: 030 - 331311
Postbank: 2537078, Crediet- en Effectenbank N.V., Utrecht nr. 69.97.12.394

Chloorvrij gebleekt papier (Biotop 3, Bührmann-Ubbens Papier)

procedurele en strategische verbindingen zorgt tussen de milieufederaties en Stichting Natuur en Milieu, en ook met de netwerken van IVN en Milieudefensie.
Met de milieufederaties zullen wij de organisatorische aspecten verder uitwerken om bovengenoemde functies optimaal tot uitvoering te brengen. Het voorstel om deze persoon onderdak te bieden bij SNM, lijkt ons het meest effectief, omdat op deze wijze al in een vroeg stadium van onze interne besluitvorming koppeling met provinciale zaken mogelijk is. Bovendien heeft de coördinator op deze wijze gemakkelijk toegang tot de kennis die bij SNM aanwezig is. Dat ook in de structuur de 'klantgerichtheid' op de milieufederaties gewaarborgd moet zijn, is essentieel.

4. <u>Documentatie- en informatiefunctie</u>
Dit is ongetwijfeld het moeilijkste aspect van de herstructurering van de LSNME-taken. Wij menen dat het voorstel zeer pragmatisch is, maar in de gegeven omstandigheden zeker niet slecht. Het houdt de blik open voor de toekomst, zonder weg te gooien wat er nu al aan kennis en materialen is opgebouwd. Daarom ondersteunen wij het voorstel van Van de Bunt in dezen.

Een laatste opmerking is wellicht nog op haar plaats over de wijze waarop een deel van het bestuur en van het personeel van het LSNME publiekelijk spraken over de herstructurering van de LSNME-taken.
Het is in onze wereld gebruikelijk dat we eerst kijken of we eventuele problemen zelf kunnen oplossen. Het is onze kracht geweest dat we in het geval van het LSNME gezamenlijk geconstateerd hebben dat het LSNME maar moest ophouden te bestaan. Dat leek ons beter dan een kostbare samenwerking in stand houden die in de praktijk geen samenwerking was. Bovendien zou zich dat vroeg of laat toch tegen ons keren. De huidige oplossing die Van de Bunt bepleit, lijkt ons een veel betere garantie voor goede samenwerking.
Het is dan ook misleidend en schadelijk dat sommigen hun ergernis afreageren via de media. Het zal duidelijk zijn dat wij bij de herplaatsing van oud-LSNME-medewerkers geen plaats hebben voor mensen die wij als volstrekt onloyaal beschouwen.

Ondanks deze laatste opmerking kunnen wij, alles overziend, constateren dat dit lastige proces goed doorstaan is, en dat de samenwerking zeker een verbetering zal zijn. Wij zullen het onze daaraan met genoegen bijdragen.

Hoogachtend,
Stichting Natuur en Milieu

P. Nijhoff
algemeen directeur/secretaris

Reactie van J. van Ginkel, waarnemend directeur stichting Veldwerk Nederland, op het rapport 'Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-educatie.

Vooraf.
Conform de aankondiging bereikte het rapport mij in week 43, weliswaar op vrijdagmiddag met de post van circa 14.00 uur.
Dat gaf mij niet veel tijd voor bestudering en bezinning, er ligt immers maar een korte spanne tijds tussen ontvangst en spreektijd. Bovendien was mij bekend dat het Ministerie van VROM de zaak op uiterlijk 1 november, dat is zondag aanstaande, beklonken wil hebben.
Een en ander combinerend voel ik mij enigszins de spreekwoordelijke mosterd en wordt ik niet geïnspireerd tot het uitwerken van alternatieven.
Desalniettemin maak ik gaarne van de gelegenheid gebruik te reageren op het rapport, want al vertegenwoordig ik een kleine organisatie (van maar 25 werknemers en een omzet van ruim twee miljoen), met de beëindiging van het LSNME zijn toch ook onze belangen gemoeid.
Weliswaar is Veldwerk Nederland -nog- niet geliëerd aan het Ministerie van VROM, maar voelt zij zich nauw betrokken bij het wel en wee van het LSNME, het gaat immers om een deel van de toekomst van van de natuur- en milieu-**educatie**.

Hoofdzaak
Het LSNME ontving jaarlijks f 750.000.- subsidie. Het steunpunt stond ten dienste van de natuur- en milieu-educatie. Op diverse fronten in de maatschappij wordt het belang van die educatie de laatste jaren sterker onderstreept. Ik mag dan ook verwachten dat het Ministerie van VROM ervoor zorg zal dragen dat de zeven en een halve ton ter beschikking blijven van de educatie. Daar reken ik op, zijnde een landelijke organisatie die de educatie als kerntaak heeft en voor de uitvoering ervan grotendeels afhankelijk is van subsidies en diensten van de overheid.

Haagse faciliteit
Ik begrijp dat deze faciliteit ter beschikking komt te staan van het gehele natuur- en milieuwerkveld en ben het daar mee eens, aangezien in de politiek de educatie ook alleen aandacht geniet die ondergeschikt is of op zijn minst deel uitmaakt van het hele gebeuren op het gebied van natuur en milieu.
Om de dreiging van ondergeschikte of te beperkte aandacht voor de educatie te voorkomen stel ik voor een duidelijk toetsbaar criterium voor deze faciliteit te stellen. Ik denk daarbij aan 0,1 formatieplaats. Dit criterium zal de medewerker op deze faciliteit zeker stimuleren om de ontwikkelingen in en de mogelijkheden voor de educatie met de nodige creativiteit tegemoet te treden.
Ook geeft een dergelijk criterium aan de kleine op educatie gespecialiseerde instellingen de waarborg dat zij een beroep op de faciliteit mogen doen.

Coördinatie en netwerkfunctie
Ik heb deze paragraaf met stijgende verbazing gelezen. Samengevat komt mijn kritiek hierop neer:

a. het is volstrekt niet duidelijk of het gaat om een coördinator voor de federaties in het algemeen of dat de coördinator specifiek voor de n.m.-educatie wordt aangesteld. Ik proef hier iets van hinken op twee gedachten en vrees dat de educatie weer een ondergeschikte rol gaat spelen. Temeer daar een aantal federaties naar mijn mening nog nooit expliciet te kennen heeft gegeven de educatie als kerntaak te zien. Gaat het om ondersteuning van de federaties in het algemeen, dan zou het daarvoor benodigde geld niet uit de pot voor educatie moeten komen.
b. stel dat het werk van de coördinator zich sterk op de educatie richt, dan is het de vraag in hoeverre er geen zinloze overlap zal ontstaan met het werk van de provinciale consulenten n.m.e. Dit netwerk van consulenten functioneert goed en wordt landelijk gecoördineerd. Is er onderzocht in hoeverre men in de provincie behoefte heeft aan meer stimulansen of aan een netwerk naast dat van de p.c.n.m.e's? Is geanalyseerd waarin de huidige consulenten tekort schieten?
c. de figuur van pag. 20 is niet duidelijk.
Onder het niveau van de landelijke organisaties staan m.i. de blokken Coörd. PMF en de Coörd. PCNME. Daaronder resp. de blokken PMF en PCNME en (onder VMD) de LMG. Tussen de blokken van het tweede en derde niveau zou ik graag dwarsverbindingen geëffectueerd en verplicht gesteld zien. Of wringt daar nu net de schoen? Zou ik voor deze paragraaf een alternatief uitwerken dan lag de kern daarvan juist

in die dwarsverbindingen. De uitvoering van de taken op het terrein van educatie zou ik leggen bij de pcnme's. Omgekeerd stellen de pcnme's hun kennis en kunde ter beschikking aan die federaties die een bepaald thema educatief willen (doen) uitwerken. De Coörd. PMF kan zich via de Coörd. PCNME wenden tot de consulenten.

Documentatie en informatiefunctie nme
Sterker nog dan bij het vorige punt is mij hier duidelijk geworden dat het in de perspectiefgroep meer lijkt te zijn gegaan om het verdelen van de buit dan om het garanderen van de toekomst van deze functie. We praten immers over een functie documentatie en informatie nm**e**. Waarom dan niet volledig aanhaken bij de vereniging die op het gebied van documentatie en informatie inzake educatie haar sporen heeft verdiend en landelijke bekendheid geniet? Waarom dan een onduidelijke en nauwelijks te operationaliseren opsplitsing voorstellen, waarbij de nadere détails geregeld moeten worden door twee gesprekspartners die zich in de perspectiefgroep niet goed lijken te verstaan? Waarom de koppeling aan een onderzoek als is gebleken dat het steunpunt in deze functie op goede wijze heeft voorzien? De door het steunpunt opgebouwde expertise en het bestand mogen voor de educatie niet verloren gaan. Ze lijken echter het slachtoffer te worden van het spel om de knikkers.

Tenslotte
Op 28 oktober zal het rapport nader worden toegelicht. Wellicht dat dan een deel van mijn opmerkingen geen hout meer snijden. Laat ik het hopen.
Vooralsnog ben ik de mening toegedaan dat het beëindigen van het LSNME een blijk is van onmacht, of onwil?, tot samenwerking van het merendeel van de n.m(e)-organisaties. De resultaten van het rapport hebben mijn voorstelling inzake de bereidheid tot samenwerking niet rooskleuriger gemaakt.
Dat spijt me werkelijk.

27 oktober

Jan van Ginkel.

VTM

Vereniging tegen Milieubederf
in en om het Nieuwe-Waterweggebied

- 6 NOV. 1992

Postadres: Postbus 252, 3130 AG Vlaardingen

kantoor/documentatiecentrum: Oosthavenkade 42, Vlaardingen.
telefoon 010-435.06.96
bank: A.B.N.reknr. 50.69.43.372
postgiro: 77.35.00

Aan: Van der Bunt
tav de heer F.A.M. van Pinxteren
Postbus 7960
1008 AD Amsterdam

Kenmerk: B92.109

Vlaardingen, 5 november 1992

Geachte heer van Pinxteren,

Helaas kon ik door andere werkzaamheden woensdag 28 oktober niet aanwezig zijn bij de discussie over het rapport over "de nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieueducatie".
Via deze brief wil ik mijn reactie op het rapport geven.

De gehele gang van zaken en ook het slotrapport duidt er mijns inziens op dat er met name onderhandeld is met een aantal grote landelijke organisaties. Landelijke organisaties die weinig behoefte hebben aan ondersteuning van anderen. De kleinere organisaties (zoals de VTM er ook een is) zijn eigenlijk nauwelijks gehoord en dat klinkt ook in het eindrapport door.
Hoewel uw bureau gepoogd heeft een aantal belangrijke functies van het steunpunt te redden blijven er een heel aantal vragen open.

- Op welke wijze kunnen organisaties die niet bij IVN of VMD zijn aangesloten gebruik maken van de informatievoorziening?
- Op welke wijze worden kleine organisaties op de hoogte gehouden van ontwikkelingen. (Wij hebben geen tijd voortdurend alles in de gaten te houden)
- Op welke wijze worden de kleine organisaties betrokken bij overlegsituaties. De invulling van de Provinciale coördinator is voor milieufederaties misschien een oplossing maar waar kunnen de andere organisaties terecht (Niet VMD of IVN)?
  Gelukkig wordt binnen Zuid Holland gezocht naar een provinciale oplossing maar dat is niet in elke provincie zo.

Mijn algemene indruk is dat er geprobeerd is een onmogelijk compromis te sluiten waarbij met name kleinere onafhankelijke organisaties die ondersteuning het hardste nodig hebben tussen wal en schip komen te hangen. Hopelijk bevat het eindbesluit aanknopingspunten voor deze onduidelijkheden.

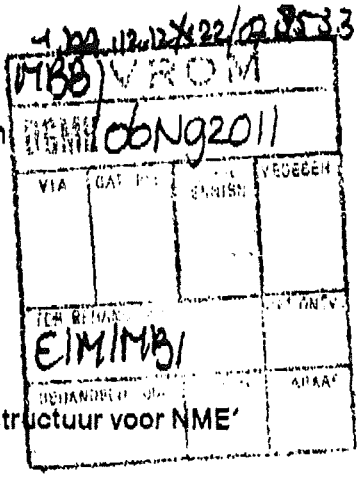
Met vriendelijke groet

Anneke van Leeuwen
Coördinator NME

VdA

MENNONIETENWEG 10, WAGENINGEN. TELEFOON 08370-24224/11220. FAXNUMMER 08370-20296.

Ministerie van VROM
Directoraat-Generaal Milieubeheer
Afdeling Maatschappij en gedrag, Directie Bestuurszaken
T.a.v. Drs. G. Burger
Postbus 450
2260 MB Leidschendam

Wageningen, 5 november 1992

Betreft: Reactie op rapport 'Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor NME'
Kenmerk: HJK/ED/9218

Geachte heer Burger,

Naar aanleiding van het rapport 'Een nieuwe ondersteuningsstructuur voor Natuur- en Milieu-educatie' en de uitleg en discussie tijdens de bijeenkomst op 28 oktober jl in Utrecht, willen we nog een aantal zaken opmerken. Hierbij zullen we ons beperken tot de hoofdlijnen aangezien één en ander tijdens de discussie op 28 oktober al uitgebreid door ons en diverse andere organisaties is toegelicht.

Het verbaast ons hogelijk dat in de rapportage en bij de toelichting op 28 oktober met geen woord is gesproken over de activiteiten van de verschillende ministeries in het kader van een structurele inbouw van natuur- en milieueducatie in het Nederlandse onderwijs. Nogmaals willen we er op wijzen dat aansluiting op de activiteiten vanuit de kaderplannen NME ons inziens noodzakelijk is.

We hopen dat één van de hoofdtaken van de aan te stellen provinciale coördinator zal zijn het in stand houden of opzetten van een LEO, aangezien dit één van de activiteiten van het LSNME was die ons bijzonder aansprak. Dit impliceert dat deze coördinator dan ook een werkterrein heeft dat veel breder is dan uitsluitend de provinciale milieufederaties. Ook zal de nadruk van deze coördinator op NME moeten liggen, anders dan bij veel milieufederaties het geval is. Logischer zou het volgens ons dan ook zijn als deze provinciale coördinator niet gaat werken aan een nieuw netwerk, maar aansluiting zou zoeken bij reeds bestaande netwerken op het gebied van natuur- en milieueducatie. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de provinciale consulentschappen NME.

De gang van zaken rond het informatie- en documentatiepunt baart ons echter de meeste zorgen. We zijn van mening, en blijkens de reacties op de bijeenkomst in Utrecht staan we daarin niet alleen, dat het een hoogst kwalijke zaak is deze activiteit te verdelen over een tweetal plaatsen.

DE VLINDERSTICHTING

Ondanks de verklaringen van deze keus is ons volstrekt onduidelijk waarom het niet mogelijk is nu te besluiten dit informatie- en documentatiepunt op één locatie onder te brengen zodat het gehele werkveld met alle vragen op het gebied van natuur- en milieu(educatie) daar terecht kan. Nader kostbaar onderzoek naar de opzet van een dergelijke voorziening is bepaald niet nodig nu vrijwel alle vertegenwoordigde organisaties te kennen hebben gegeven hier hetzelfde over te denken. Een duidelijke keuze bespaart ons een achterstand van 3 tot 5 jaar en aanzienlijke hoeveelheid geld dat beter gebruikt kan worden voor de realisatie van een goed geoutilleerde voorziening.

Als laatste zouden we graag duidelijkheid willen zien omtrent de organisatie van samenwerkingsverband van de nu nog bij het LSNME aangesloten organisaties.

We hopen met deze brief en onze opmerkingen tijdens de bijeenkomst op 28 oktober een zinvolle bijdrage te hebben geleverd aan de discussie rond de nieuwe ondersteuningsstructuur voor NME en zijn zeer benieuwd naar de uiteindelijke uitwerking van deze structuur.

Met vriendelijke groeten,
DE VLINDERSTICHTING,

Henkjan Kievit
Voorlichting en educatie

Bijlage 3

Principe-overeenkomst
IVN, vereniging voor natuur- en milieueducatie
en
Vereniging Milieudefensie
inzake samenwerking ten aanzien van informatie en documentatie omtrent natuur en milieu(educatie).

DOELSTELLING EN UITGANGSPUNTEN

IVN en VMD gaan een samenwerkingsverband aan, dat door de besturen van beide organisaties wordt bekrachtigd, met als doelstelling:
- het beheren van een landelijk documentatie- en informatiecentrum en het bevorderen van de bereikbaarheid en inzetbaarheid hiervan ten behoeve van plaatselijk/regionaal, provinciaal en landelijk niveau.
- het in dat centrum tot zijn recht laten komen van de verschillende benaderingen van NME: NME op basis van leerwensen min of meer los van directe andere beleidsmiddelen, en NME als een van de instrumenten van beleid.

Het werk van het per 1 januari 1993 op te heffen LSNME terzake van informatie en documentatie wordt hiermee gecontinueerd en het gebruik van de informatie en documentatie wordt verder ontwikkeld en bevorderd.

Beide organisaties beschikken over een informatie- en documentatievoorziening t.w. het Hugo de Vries-informatiecentrum (waarin IVN samenwerkt met het Amsterdams NME-centrum) en het Milieu Informatie- en Documentatiecentrum (MIDOC) van VMD. Beide informatievoorzieningen gaan in het samenwerkingsverband nauw samenwerken.
Door effectieve en efficiënte afstemming, taakverdeling en samenwerking, wordt een meerwaarde gerealiseerd voor de gebruikers.

UITWERKING OP HOOFDLIJNEN

Management

1. Binnen het IVN en VMD worden twee vertegenwoordigers aangewezen, die het management van het samenwerkingsverband regelen.

Operationeel

2. De beide organisaties geven een gezamenlijke informatiefolder uit over het samenwerkingsverband ter toelichting op de gemaakte afspraken en ter verduidelijking van de werkwijze.
3. De beide organisaties geven gezamenlijk een periodiek uit als produkt van het samenwerkingsverband (combinatie van oude Nieuwsbrief en Index), waarin overzichten, signalen met betrekking tot materiaal en activiteiten.

   Primaire doelgroepen voor deze periodiek zijn de eigen achterbannen/netwerken en de collega-natuur- en milieuorganisaties.

   Voor secundaire doelgroepen (intermediaire organisaties en personen) wordt onderzocht op welke wijze een dergelijk periodiek een actieve informatie-functie kan vervullen. Daarbij wordt tevens nagegaan of en hoe gebruik gemaakt kan worden van bestaande periodieken van die intermediaire organisaties.

   Inhouden:

   IVN draagt zorg voor informatie over ontwikkelingen inzake NME-beleid (o.a. bij gemeenten) en lokale/regionale/provinciale netwerken, NME-activiteiten, -methoden en -materialen in het algemeen, en NME-activiteiten, -methoden en -materialen met betrekking tot onderwijs, vormingswerk, vrijwilligerswerk in het bijzonder, aansluitend aan het bestaande IVN-werk.

   VMD draagt zorg voor informatie over ontwikkelingen NME binnen maatschappelijke organisaties, zoals kerken, vakbonden, consumenten-organisaties, voor bedrijven en gemeenten op het gebied van milieubeleid (doelgroepenbeleid VROM), over NME-activiteiten, -methoden en -materialen binnen themagebonden projecten en campagnes, aansluitend aan het bestaande VMD-werk, waaronder Milieukompas en Milieutelefoon.

   Er wordt een redactie gevormd bestaande uit een vertegenwoordiger van IVN en van VMD.

4. Het samenwerkingsverband geeft passief en actief advies aan de hieronder genoemde doelgroepen met betrekking tot NME op basis van de beschikbare informatie en documentatie. Onder passief advies wordt verstaan het behandelen van telefonische en schriftelijke verzoeken om informatie, inclusief de mogelijkheid van bezoek aan de beide voorzieningen. Onder actief advies wordt verstaan het via het periodiek orgaan en anderszins via directe informatie specifieke doelgroepen informeren. Deze advisering wordt om effiëncy-redenen onderscheiden in een tweetal clusters, waarbij voor elke cluster een van de organisaties eerste aanspreekpunt is:

   IVN aanspreekpunt voor consulentschappen NME, lokale/regionale NME-centra, beleidsmedewerkers NME gemeenten en andere overheden, leerkrachten onderwijs, kader buitenschoolse educatie, natuur- en milieuorganisaties/-groepen; deze laatste twee voorzover specifiek NME betreffend, alsmede natuurgerichte NME.

   VMD aanspreekpunt voor milieufederaties, medewerkers doelgroepen milieubeleid (zoals consumenten-organisaties, vakbonden, bedrijven, kerken en gemeenten), kader buitenschoolse educatie, natuur- en milieuorganisaties/groepen. Deze laatste twee voor zover NME betreffend binnen doelgroepen/thema's milieubeleid.

   Tussen beide informatie-documentatiecentra zal een on-line verbinding worden gerealiseerd, zodat snel en adequaat kan worden uitgewisseld en doorverwezen. Maandelijks vindt afstemmingsoverleg plaats o.a. op basis van aantallen raadplegingen en verstrekte adviezen.

5. Op basis van bovenstaande informatietaken worden bestaande geautomatiseerde databestanden geactualiseerd en uitgebouwd door beide organisaties, waarbij deze via de nieuwe on-line verbinding worden getoetst opdat dubbele beschrijvingen (in verband met meerdere deelsystemen) zo veel als mogelijk worden voorkomen. Eerste verantwoordelijke voor de data met betrekking tot NME-sec (educatief materiaal, cursussen, beleid) is het IVN. De beschrijving van het educatief materiaal en de cursussen met inhoudelijke en didactische aanwijzingen wordt gecontinueerd.
   Voor data inzake achtergrond- en onderzoeksinformatie, NME-specifiek ten aanzien van de doelgroepen-activiteiten/-campagnes (materiaal, Milieukompas-activiteiten, beleid) is VMD eerst verantwoordelijke.

NADERE AFSPRAKEN

6. Het toegankelijk maken van audio-visueel materiaal is punt van nadere uitwerking, gerelateerd aan de doelgroepen.
7. Nagegaan wordt of het "opleidingenbestand" kan worden "geprivatiseerd". Beide organisaties geven hieraan geen hoge prioriteit.
8. Nadere uitwerking wordt gegeven aan aspecten van distributie (in overleg met Milieuboek), het sluiten van gebruikersovereenkomsten en de vergoeding van bijvoorbeeld een bijdrage voor een abonnement op het periodiek.
9. Nadere uitwerking vragen voorts de overdracht van de werkzaamheden in overleg met de betrokken medewerkers van het LSNME.
10. Om de samenwerking te evalueren vindt minimaal 1x per jaar overleg plaats tussen coördinatieteam VMD en Managementteam IVN, respectievelijk de besturen van beide organisaties.

Amsterdam, 20-11-1992